

ΕΠΙΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΑΡΙΘ. 71
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΑΓΕΡ 29

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: 'Ετησία Δρ. 200
'Εξαμηνος » 100
Τρίμηνος » 50
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Λίρα 1

RENÉ FULOP - MILLER

ΤΟΛΣΤΟΪ ΚΑΙ ΝΤΟΣΤΟΪΕΒΣΚΥ

Ο κόσμος συνείθεσε να αναφέρει μαζί τα ονόματα του Τολστόϊ και του Ντοστοϊέβσκι και να τους θεωρήσει πως είναι οι δύο συγγραφείς οι πιο αντιπροσωπευτικοί της Ρωσίας. Αυτό γίνεται ακόμη πιο περιεργο αν λάβουμε υπ' όψιν πως οι δύο αυτοί άνδρες δεν έγιναν ποτέ προσωπικώς μεταξύ τους και όμως η ηλικία τους ελάχιστα διέφερε, γιατί ο Ντοστοϊέβσκι ήταν επτά μόλις ετη νεώτερος του Τολστόϊ. Τα έργα που τους έδωξαν, το "Εγκλημα και Τιμωρία" του ενός και το "Πόλεμος και η Ειρήνη" του άλλου εξεδόθησαν σχεδόν συγχρόνως, το 1865.

Τόν καιρό που ήταν στη Σιβηρία, ο Ντοστοϊέβσκι είχε ενδιαφερθεί ζωηρά για το έργο του Τολστόϊ. Όταν εξεδόθη ο "Πόλεμος και η Ειρήνη", ο Ντοστοϊέβσκι διάβασε το μυθιστόρημα με τόν μεγαλύτερον ένθουσιασμό αρκετόν καιρό μάλιστα εκέπτετο να γράψει κάτι ανάλογο. Από τή σκέψη αυτή βγήκε τó πρόγραμμά ενός "ήμιτελου" έργου, τής "Ζωής ενός Μεγάλου Αμαρτωλού".

Δέκα χρόνια αργότερα, ο Ντοστοϊέβσκι μίλησε με θαυμασμό για τó πνεύμα του Τολστόϊ, σέ βαθμό μάλιστα που τόν ανέφερε σάν απόδειξη τής μεγάλης ιστορικής αποστολής τής Ρωσίας. Σέ έναν που επιθυμούσε να μάθη πως μπορούσε να αποδεικνύη ότι ή Ρωσία κρατούσε τήν κληρονομία του Χριστού, απήντησε

χωρίς να διστάση! «Αν μās ρωτήση ή Δύσις ποιό μεγάλο έργο είμαστε ικανοί να βγάλουμε από τούς πνευματικούς μας θησαυρούς, θα απαντήσουμε: τόν Τολστόϊ και τήν "Αννα Καρενίν" του! και αυτό είναι αρκετό».

Έξ' άλλου ο Τολστόϊ μίλησε επανει-

Φιοντόρ Ντοστοϊέβσκι

λημμένως επαινετικώτατα για τόν Ντοστοϊέβσκι, και ιδίως για τó "Εγκλημα και Τιμωρία" τó πρώτο μέρος του μυθιστορήματος αυτού εσήμαινε κατά τή γνώμη του ένα σταθμό στήν παγκοσμία φιλολογία. Έπειτα από αυτό εκτιμούσε τīs "Αναμνήσεις από τó Σπίτι των Νε-

κρών, που, κατά τή γνώμη του, περιείχαν τόσα πράγματα «που θα επαρκούσαν σέ πολλούς συγγραφείς». Κάπου κάπου πάλι ή υπεραφθονία αυτή τής ύλης, που συναντάται στόν Ντοστοϊέβσκι, δεν άρεσε στόν Τολστόϊ, που τήν θεωρούσε ελάττωμα τόν εμπόδιζε, έλεγε, να συγκεντρωθή τελείως στό θέμα του.

Τό γεγονός πως οι δύο αυτοί μεγάλοι άνδρες, παρ' όλο τó ζωηρό ενδιαφέρον που έδειχναν ο ένας για τόν άλλον, δεν συνητήθησαν προσωπικώς ποτέ, οφείλεται κυρίως στήν τύχη τó 1855 και τó 1856, όταν ο Τολστόϊ μετέβαινε συχνά στήν Πετρούπολη ο Ντοστοϊέβσκι ήταν εξόριστος στή Σιβηρία. Όταν πάλι ο δεύτερος επέστρεψε στήν πρωτεύουσα, ο Τολστόϊ είχε αποτραβηχθεί στή Γλασνάγια Πολιάνα για να μη βγαίνη παρά σπανίως.

Τό 1879 παρουσιάσθη τέλος μιá ευκαιρία, που επέτρεπε στούς δύο συγγραφείς να συναντηθούν, αλλά χάθηκε πάλι από ένα περιεργο περιστατικό. Ο Τολστόϊ και ο Ντοστοϊέβσκι παρευρέθησαν και οι δύο σέ μιá διάλεξη του φιλοσόφου Βλαντιμίρ Σολόβιωβ. Ο Τολστόϊ ήταν μαζί με τόν Ν. Στράχωβ, τόν κριτικό και δημοσιογράφο, τόν όποιον είχε παρακαλέσει να μη του συστήση κανέναν. Αν και ή απαγόρευσις αυτή δύσκολα θα μπορούσε να εφαρμοσθή στόν Ντοστοϊέβσκι, ο Στράχωβ ήκολούθησε κατά γράμμα τήν επιθυμία του Τολστόϊ και απέφυγε να συναντηθή με τόν Ντοστοϊέβσκι και τή γυναίκα του! και έτσι

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΗΣ 3
(ΜΕΓΑΡΟΝ ΠΟΛΥΖΩΗ) ΤΗΛ. 61-26

Πλουτισθέν διά τών τελειωτέρων μηχανημάτων και διαθέτον όλα τά μέσα αναλαμβάνει κάθε εργασία, με ταχύτητα και καλλιτεχνίαν άπαραμίλλον.

ΤΙΜΑΙ
ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΑΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 22.500.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 1.522.076.50

ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΟΛΩ
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

FILIALES

Τράπεζα Λαρίσης — Λάρισα
Τράπεζα Τρικάλων — Τρίκαλα

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Είς όλας τās πόλεις τής Ελλάδος και τās κυριώτερας του έξωτερικού

Ταμιευτήριον μέχρι 100.000 δραχ. με 7 ο/ο.—Έκτελεί πάσης φύσεως Τραπεζιτικάς εργασίας

Ή Ουλίτις
θεραπεύεται με τó
ΣΑΝΟΣΥΛ

167 Καθαρισμοί

όδόντων πραγματοποιούνται με ένα σωληνάριον οδοντόκρεμας ΚΟΛΥΝΟΣ δηλαδή δύο φορές περισσότερο του συνήθους αριθμού χρήσεως.

ΚΟΛΥΝΟΣ ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

909

ΤΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΣΑΣ

τό βράδυ αυτό οι δύο συγγραφείς δεν μπόρεσαν να γνωρισθούν. Όταν ο Ντοστογιέβσκι έμαθε αργότερα πως ο Τολστόι είχε παρακολουθήσει μαζί με αυτόν, τη διάλεξη του Σολδόβιτς δυσχερώς, πήδηξε πολύ και λυπήθηκε που του έπαρουσιάζετο να πλησιάσει τον Τολστόι.

Στο τέλος ο Ντοστογιέβσκι απέφασε να πάει να βρει τον Δάσκαλο στη Γιάσανάια Πολιάνα πηγαίνοντας στη Μόσχα για τις γιορτές που εγίνοντο εις μνήμην του Πούσκιν. Δεν ήθελε να πεθάνη, έλεγε, χωρίς να ιδεί τον Τολστόι.

Το σχέδιο αυτό δεν επρόκειτο να πραγματοποιηθεί. Ο Τουργένιεβ που είχε μεταβεί στη Γιάσανάια για να προσκαλέσει τον Τολστόι στην έορτή του Πούσκιν, γύρισε σκυθρωπός και έφερε πολλές δυσάρεστες λεπτομέρειες για την οικογενειακή ζωή και την ψυχική κατάσταση του Τολστόι· ή διήγησε του απεθάρρυνε τον Ντοστογιέβσκι σε τέτοιο βαθμό ώστε δεν έτόλμησε να παρουσιασθή στη Γιάσανάια σε μια τόσο ακατάλληλη στιγμή. Ανέβαλε το σχέδιό του για το μέλλον· έζη μήνες αργότερα, πέθανε αποτόμως χωρίς να ευχαριστηθή την επιθυμία του.

Η είδηση του θανάτου του έκαμε βαθεία και οδυνηρή έντυπωση στον Τολστόι. «Ποτέ μου δεν είδα αυτόν τον άνθρωπο, έγραψε στον Στράχωβ, ποτέ μου δεν είχα μαζί του προσωπικές σχέσεις, και ξαφνα όταν απέθανε κατάλαβα πως ήταν για μένα ο πλησιέστερος άνθρωπος, ο πιο αγαπητός, ο πιο απαραίτητος. Και ποτέ δεν έσκέφθηκα να μετρηθώ μαζί του, ποτέ. Ό,τι έκανε (έ,τι καλό, σωστό, έκανε) ήταν τέτοιο, που όσο περισσότερο έβλεπα τόσο και περισσότερο μου άρεσε. Τον θεωρούσα σαν φίλο και πάντοτε σκέφθηκα πως θα βλέπωμαστε, πως αυτό δεν συνέβη ως τότε, μα πως θα γινόταν κάποτε. Κι' ξαφνα διαβάξω: πέθανε. Σαν να μου έλειψε κάποιος στήριγμα. Έσάστια, και έπειτα έννοησα πόσο προσφιλής μου ήταν, και έκλαψα, και κλαίω ακόμη».

Παρ' όλην αυτήν τη συγκίνηση και τους επαινετικούς λόγους του Τολστόι, φαίνεται πως ένδομύχως ή στάσις που έκρατοσαν μεταξύ τους οι δύο συγγραφείς δεν έχαρακτηριζόταν από μεγάλη συμπάθεια. Γι' αυτό φαίνεται πως δεν όφειλεται στην τύχη που δεν συναντήθηκαν ποτέ· θα έλεγε κανείς πως ένα αίσθημα δειλίας τους ώθοσε άλλοτε να δημιουργήσουν αυτήν την τύχη, και άλλοτε να έπωφεληθούν από αυτήν για να αποφύγουν μια συνάντηση.

Συχνά ο Τολστόι εξέφρασε διαφορετικές γνώμες για τον Ντοστογιέβσκι, που μάς επιτρέπουν να ιδούμε πόσο λίγο συμφωνούσε πολλές φορές με το έργο του συγγραφέως αυτού. Σ' ένα γράμμα του προς τον Στράχωβ παρατηρούσε πως ή σημασία που δίδεται στον Ντοστογιέβσκι είναι υπερβολική· ο Δουσαν Μακοβίτσκι, ο γιατρός της οικογενείας Τολστόι, διηγείται στο ήμερολόγιό του μια συνομιλία που είχε με τον Τολστόι σχετικώς.

«Ρώτησα σήμερα τον Τολστόι αν έν γνώριζε καλά το έργο του Ντοστογιέβσκι· να ή απάντησής του. Έδιάβασα πρό όλίγου τους Άδελφούς Καραμίζωβ και δεν τους βρίσκω καλούς. Το έλάττωμα του Ντοστογιέβσκι είναι πως ή τέχνη του δεν έχει διαπλασθεί. Πολλές λεπτομέρειες έχουν πολλήν όδση φαντασίας, είναι έν μέρος υπερβολικές, έν μέρος όμως παραμελημένες. Βρίσκονται έν τούτοις στο έργο του πολλές θαυσιές ιδέες και έχει μέσα του πολλή θρησκευτικότητα. Μόνο για τη μορφή έχω αντιρρήσεις και δεν μπορώ να καταλάβω γιατί τα μυθιστορήματα του Ντοστογιέβσκι έχουν τέτοια έπιρροή».

Την επομένη ο Μακοβίτσκι σημειώνει στο ήμερολόγιό του:

«Έξακολούθησα με τη συνομιλία μας για τον Ντοστογιέβσκι επί παρουσία της γυναίκας του Τολστόι, της Σοφίας Αντρεέβνας. Ο Τολστόι είπε: «Διάβασα σήμερα το κεφάλαιο του Μεγάλου Έι-

ρεξεταστού· είναι ωραίο, αλλά, όπως όλα τα έργα του Ντοστογιέβσκι, έχει υπερβολές. Δεν ξέρει να κρατήσει ένα μέτρο».

«Όποτε διαβάξω τον Ντοστογιέβσκι», εξακολουθεί ο Τολστόι, «έχω την έντυπωση πως αισθάνομαι στην αρχή της αναγνώσεως ένα είδος αντίστασης· ύστερα παρασύρομαι από το έργο. Τι περίερος που είναι ο τρόπος του Ντοστογιέβσκι, τί ιδιόρρυθμη, ακανόνιστη μάλιστα, που είναι ή γλώσσα του! Όλα τα πρόσωπά του μιλούν την ίδια γλώσσα· και το παραδοξότερο είναι ή υπερβολική πρωτοτυπία των εικόνων του, που φθάνει σε τέτοιο σημείο που ή πρωτοτυπία ακριβώς είναι εκείνο που πάσχει από αυτό. Ρίχνει διαρκώς μεγάλες ιδέες και ή ρεαλιστική υπόθεση πλημμυρίζεται στα έργα του από ρομαντισμό. Κατά τη γνώμη μου όμως, ή εποχή του ρομαντισμού πέρασε· εγώ, παραδείγματος χάριν, δεν θα μπορούσα να ζωγραφίσω τόσο λεπτομερώς τον τρόπο που ένα κορίτσι ξεπλέκει τα μαλλιά του. Άλλά θα ήμουν απ' εναντίας ικανός να γράψω ποιές πρέπει να είναι οι σχέσεις των ανθρώπων μεταξύ τους».

Δεν γνωρίζουμε παρόμοιες κριτικές παρατηρήσεις του Ντοστογιέβσκι επί του Τολστόι και όλα φαίνεται να μαρτυρούν πως ο συγγραφέως των Άδελφών Καραμίζωβ ήσθάνετο για τον σοφόν της Γιάσανάια Πολιάνα ένα θαυμασμό και ένα σέβας που δεν έν γνώριζαν όρια.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΝΟΘΟΥ

Κόκκινες άγριες παπαρούνες, στα μαλλιά σου
τά μάβρα, άσε να πλέξω, μ' άσε πρώτα κάτω
σαν άγριο κύμα να χυθούν δλόγυρά σου
και να σκεπάσουν το κορμί σου το χιονάτο.
Στα χέρια μου σφιχτοκρατώντας τα δικά σου
έλα να τρέξω με στον κάμπο και τάρκατο
πιοτό της Ήδονης να πιούμε, κάποιον σιάσου,
αδειάζοντας το Έρωτοπότηρο, ως τον πάτο!
Άγρο φίλι, δε μέχει έμε γεννήσει
μηδέν δε μ' έσπειρε ο σεμνός πόθος,
μα έγινε μ' ένα λάγνο σαρκικό μεθύσι.
Γι' αυτό στην ήδονη ποθώ να ζήσω
— ο Έρωτογέννητος εγώ κι' ο Νόθος —
ως πού σ' ένα σπασμό της ήδονης να σβύσω!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ

A. ΒΕΪΝΟΓΛΟΥ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΝΟΥΒΕΛΛΑ

Η κ. Σπάρκ ήταν ασφαλώς από πολύ καιρό χήρα. Και ή ουτιδωμένη της όψη, τα κατάλευκα μαλλιά της χτενισμένα πίσω, ή παντελής εξέλιψη κάθε ίχνους του συζύγου της από το σπίτι και την κουβέντα, έδιναν την έντυπωση πως είχε πεθάνει πριν από μίαν αιωνιότητα. Η κ. Σπάρκ είχε τρεις κόρες. Δεν ήταν βέβαια καλλονές. Όύτε διαπρέπανε στην έξυπνάδα ή την καλωσύνη. Άκόμα δε χειρότερο ή προίκα τους ήταν λιγοστή. Οι δυο όμως τουλάχιστον καλοπέσανε.

Η μία πήρε ένα ζάπλουτο συμπατριώτη της κι' έφυγε για τον Μπουρνόβα, έν' απ' τ' άριστοκρατικότερα προάστια της Σμύρνης. Όλη ή λεβαντίνη άφρόκρεμα είχε εκεί λαμπρές έπαυλεις, αυτοκίνητα, πάρκα, λέσγες, συγκεντρώσεις άμύθητης πολυτέλειας, που θάμπωναν όσους πληβείους είχαν την τύχη να παρευρεθούνε. Η Ζωέ, λεπτή, ψηλή, με τα ρούσα μαλλιά της και το ροδοκόκκινο δέρμα του προσώπου της, γρήγορα άφομοιώθηκε με το νέο περιβάλλον της και έέχασε σχεδόν το Κορδελιό και τη μάνα της κι όλη τη νεανική ζωή της κοντά στην παραλία του σμαραγδένιου κόλπου, αντίκρου στη Σμύρνη, στεφανωμένη με τα έρειπια των παλιών βενετσιάνικων πύργων του Πάγου. Η δεύτερη πήρε ένα Γάλλο, άνθρωπο από καλή οικογένεια και μ' έλαστική συνείδηση. Όλοι οι Κορδελιώτες θυμούνται ακόμη μ' αγανάκτηση πως άπόκτηση το σπίτι όπου καθότανε. Μεγάλο. Πρώην. Περιστοιχισμένο. Μ' ένα μεγάλο άγγλικό κήπο. Γοήτευε τα μάτια και το καλλιτεχνικό γούστο. Εκεί μέσα μαζεύονταν κάθε βράδυ όλοι οι Τούρκοι πρόκριτοι και πολλές φορές ή κ. Φωλέ έπαιξε ένα ρόλο άπεχθή στις δηώσεις και τις σφαγές των Χριστιανών. Γι' αυτό ήταν έξαιρετικά αντιπαθητική στους Ρωμηούς. Όταν την έβλεπαν στο δρόμο με τις άπειράριθμες ξανθιές γούνες της, που περισεύανε και κρεμόταν και κυμάτιζαν στον άέρα, και τα μακρυνά τριγωνικά σκουλαρίκια της από χρυσό μασσίφ, της

ρίχνανε κάτω ματιές που την έκαναν να βιάζει άμέσως το βήμα.

Η τρίτη μόνο, ή Μαίρη, ήταν πολύ άτυχη στο γάμο της. Είχε πάρει έναν

Σπούδαζε το Νάτ...

άντρα τρομερά άνικανο. Όύτε σπίτι δικό του δεν μπόρεσε ν' άνοίξει. Όλη τη μέρα έπινε. Έπινε κ' ή γυναίκα του. Έπινε κ' ή πεθερά του. Όποιος εισερχότανε σ' αυτό το σπίτι είχε μίαν έντυπωση παράξενη, δαιμονιώδη. Μες τα παλιά, ξεθωριασμένα έπιπλα με τις ξεφτυσμένες μεταξωτές στόφες και τις βαρειές κουρτίνες, κεντημένες με λεοντάρια κ' έξωτικά πουλιά, κινόνταν άνθρωποι μ' έξαφες και βίαιες κινήσεις, πετοσαν λόγια βιβλικά κι' αναφωνήσεις βραχνές και πρόβαλαν πρόσωπα απ' τις πραινωπές σκιές βασανισμένα και τεταμένα σαν μάσκες του κινέζικου θεάτρου.

Καθ' άπόγεμα, όταν ή κ. Σπάρκ δεν έβγαίνε—έβγαίνε τόσο σπάνια—καθότανε στη βεράντα που ήταν προς το σπίτι μ' ένα ξυλένιο κιγκλίδωμα από συμπλέ-

ματα, όμοια με λατινικά έρωτηματικά, περιτριγυρισμένη απ' τα σκυλάκια της. Ήταν ή λατρεία της. Κι' είχε άμέτρηση. Μικρά. Κατάλευκα με σγουρά μαλλιά. Της Άγκύρας. Σκυλιά τρομερά πολιτισμένα και με πολύ λεπτά γούστα. Δεν τρώγανε ποτέ όμο κρέας. Το μάτι τους δεν είχε δει κόκκαλο. Κρέμα. Ήτανικά παιδάκια ήταν όνόματα που ξαναρχόταν τακτικά στο μενού τους. Ένα μικρό δουλάκι ήταν στην ύπηρεσία τους.

—Την παλιόγρη, λέγανε οι γειτόνοι, να ξεδεύη του κόσμου τον παρ' για τα σκυλιά της, αντί να σπουδάση λίγο το Νάτ...

Έ, δεν είχαν δίκιο. Σπούδαζε και το της τρόπο. Ήταν φανατικά εύαγγελική. Η Βίβλος δεν της έπεφτε απ' τα χέρια. Ήξερε μεγάλη άποσπάσματα απ' έξω και με τη βοήθεια ποικίλων θρησκευτικών συγγραμμάτων και περιοδικών, έρμήνευε τις σκοτεινές και διαφορούμενες προφητείες της Άγίας Γραφής.

Νάτ, χρυσό μου, έλεγε στον έγγονό της που καθόταν άπέναντί της στη βεράντα, λένε πως αυτά που γράφει το Ευάγγελιο είναι παραμύθια, κι' όμως κύτταζε πως ξεδιλώνουσε. Γράφει πως τα τέκνα του Ίσραήλ θα γυρίσουν στην Παλαιστίνη χωρίς αίματοχυσία. Διάβασες ύποθετο τις ένέργειες για το Σιωνιστικό Κράτος στο Κρίστιαν Χέραλντ που σου έδωσα χτές. Οι Έβραιοι γυρίζουν στην πατρίδα τους χωρίς πόλεμο. Έπειτα, λέει, ή Παλαιστίνη θα γίνει τη νύχτα, σαν τη μέρα, δηλαδή δε θα ύπάρχη πια νύχτα. Θυμήσου τί μάς είπε την Κυριακή έπειτα απ' τη λειτουργία ο συνταγματάρχης Ούιλσον...

—Ναι, έλεγε μηχανικά ο Νάτ, θα κάνουν εγκαταστάσεις στα νερά του Ίορδάνη που θα δίνουν άφάνταστη ποσότητα ήλεκτρισμού, τόσο που τη νύχτα ή Παλαιστίνη θα μεταβάλλεται σε φωτεινή πλημμύρα. Τί θαύμα...

Και κύτταζε ρεμβάζοντας το σύροπο που σκέπαζε τη θάλασσα μ' ασύλληπτες κυανότητες, ένθ' τα πρώτα φάτα της μακρυνής Σμύρνης σκοοπούσαν στενά άργυρά ουάκια πάνω στα κύματα που σηκωνε ο μπότης.

—Έπειτα, εξακολουθούσε ή γιαγιά με φωνή πιο χαμηλή, λίγο βραχνή, θαρτή πάλι ο Χριστός επί της Γής...

—Η Δευτέρα Παρουσία; ψιθύριζε ο Νάτ.
—Όχι, όχι άκόμο. Θαρθή ν' άλυσσοδέση το Σατανά. Και για χίλια χρόνια ή γη θα γίνει όπως ή Έδεν πριν απ' το προπατορικό άμάρτημα. Η κακία δε θα

υπάρχει. Το λεοντάρι θα πίνει με το ελάφι στο ίδιο νερό...

— Δε θα το σκοτώνη;

— Όχι, βέβαια...

— Μά τότε τί θα τρώη;

— Μην είσαι στυπνότης! Χορτάρι...

Κύτταξε τ' άστέρια, ύγρα και γαλάζια, πού λάμπανε στο σκοτεινό ουρανό.

— Τ' άρνάκια θα παίζουν με τους λύκους, οί γάτες με τά ποντίκια. Οί άνθρωποι θάχουν μάτια άγνά σάν του νεογνού. Κανένα μυστήριο, τίποτα, τίποτα, επαναλάμβανε με φωνή όλοένα πιό αδύνατη και χαμηλή.

Ο Νάτ πλησίαζε περισσότερο στη γύρω σκοτεινιά και ή μήση εξακολουθούσε ύποκαφη, μυστηριώδης, σάν να φοβόταν μην άκούση ή νύχτα τις παράξενες προφητείες.

— Άλλά όταν περάση αυτή ή χιλιετηρίδα, ό Διάβολος θα ελευθερωθή ξανά για άλλα χίλια χρόνια. Η κοινωνία θα πάρη πάλι την προηγούμενη άγριότητα της, τ' αδελφικό αίμα θα χύνεται κρουνηδόν και ή κακία θα κυριαρχήση παντοδύναμη, άπαισία.

Η φωνή της κοβόταν.

— Νάτ, Νάτ, παιδί μου, φέρε μου λίγο κονιάτ...

Κατέβαζε γοργά μερικά ποτηράκια, φέροντας στους ώμους τó σάλι της. Τώρα πιά ό ένας δεν έβλεπε τó πρόσωπο τού άλλου. Η φύρα τους σκέπαζε με κρουερά, άόρατα πέπλα. Καί ξαφνικά ή κ. Σπάρκ έπιανε τά παγωμένα χέρια τού έγγονού της.

— Τότε, τότε, Νάτ, θα γίνη ή Δευτέρα Παρουσία. Όχι, δεν είναι αλήθεια πώς όλος ό κόσμος θα συναθροισθή σ' ένα κάμπο. Τά πρόβατα θα χωριστούνε άπ' τά έρίφια κατά την κρίση τού Παντοδύναμου. Καθένας αναλόγως της φυλής του. Θά ζυγιστούνε όλες οί πράξεις, καλές και κακές, κι' άν βρεθούν λιψοί...

— Ε, τότε;

Τά σκυλάκια άρχιζαν να κουνιούνται, να τρίβονται στα φουστάνια της κ. Σπάρκ.

— Κρωίνουν, έκανε και σηκωνόταν.

— Ε, τότε; ξανάλεγε ό Νάτ

Η κ. Σπάρκ είχε κίολας μαζέψει τά σκυλάκια της κι' έτοιμαζόταν να μη.

— Τότε, τότε, έλεγε μ' ένα παράξενο γέλιο, στο κατόφλι της πόρτας, τότε, μικρό, βλάκικο, χρυσό μου, οί καλοί θα πάνε στον Παράδεισο, οί κακοί στην Κόλαση και... τέλειωσε!

Ένα άλλο βράδυ ό Νάτ είχε μόλις γυρίσει από μιάν έξδρομή. Η κ. Σπάρκ τόν φώναζε στη βεράντα. Είχε περάσει όλο τ' άπόγεμα κυττώντας τους άραιούς περιπατητές της προκυμαίας και είχε βαρεθεί τρομερά στη μοναξιά της.

— Τί έκανες λοιπόν στην έξδρομή σου;

— Πήγαμε άπ' τά Πετροτά. Ήταν ό Σπύρος κ' ή Μόνα της κ. Αζίζογλου με τή γκουβερνάντα τους. Είχαν και πολλά γλυκά. Πήγες ποτέ από κείνο τó μέρος, Γκράννυ;

— Ναι, μιá φορά στη φάμπρικα τού κ. Χόντ. Άλλά είναι τώρα πολλά χρόνια. Τό 1885, νομίζω, ένα χρόνο πριν πεθάνει ό Οσβαλδ ό παλπούς σου. Θά έχη αλλάξει πολύ από τότε...

— Πολύ, έλεγε ό Νάτ άσυνειδητα. Κοντά

στη φάμπρικα δεν έχει έναν όρμίσκο; Λοιπόν είναι γεμάτος από συντρίμια βαποριδών και μασούνων. Άλλες μασούνες, μισοβυθισμένες, πλέκουνε στ' άνοιχτά και καθώς είναι μαύρες και γυαλιστερές μοιάζουν με πελώριες παυρομαμούνες ή μάλλον με δελφίνια. Άμέσως κατόπιν άρχίζουν οί γραμμές τού σιδηροδρόμου και τó βουνό. Τί περιεργό βουνό! Όλο κατσάβραχα κι' άγριοσκιές... Παραπάνω είναι κάτι πλατειές, επίπεδες πλακές σάν από άρχαίο λατομείο, πού στέκονται στην άκρη ενός γκρεμού. Ο Σπύρος μάζεψε άγριόσκα κι' έχω είχα άνεβεί εκεί πάνω. Έσκυφα και είδα...

— Γκράιουσιν; άναφώνησε ή κ. Σπάρκ.

— Ο μικρός γελούσε εύθυμα.

— Ω, Γκράννυ, έπρεπε, να δης κάτι μεγάλα, άσπρα λουλούδια, πού ήταν στο βάθος με ρόζ και κίτρινες καρδιές... Με τραβούσαν, με τραβούσαν... Είχα ζαλιστεί. Άκουσα μιá φωνή πίσω μου. Ήταν ή Μόνα, λαφιασμένη, κατακόκκινη, τά μαλλιά άνακατωμένα... «Νάτ, μου έλεπε, πάμε στην κορφή; Τόπα στον άδερφό μου, αλλά δε θέλει ναρθή. Θαρωά πώς φοβάται. Καί θέλω τόσο πολύ να πάω στην κορφή! Κάθε φορά πού έρχομαι εδώ. Γιατί να μην πάμε;»

— Καί; ρώτησε ή γιαγιά.

— Ε, δέχτηκα. Όσο άνεβαίναμε, τó έδαφος γινότανε πιό όμαλό. Δεν είχε βράχους. Ήταν σάν μιá κολοσιαία σκάλα. Κάθε σκυλοπάτι πλατύ όπως ή προκυμαία. Μιά σκάλα γιγάντων. Μόνο ένα στεγνό, κτρινισμένο χόρτο φύτρωνε, πού έκλινε καθώς φυσούσε ό άέρας. Σταθήκαμε, γυρίσαμε πίσω μας, μ' άγριο ένθουσιασμό. Οί πρόποδες δε φαινόταν. Μόνο ό όρμίσκος με τά λαοσηνομένη καράβια του. Πιό πέρα ή θάλασσα σπινθηροβολούσε κάτω από ένα πελώριο ήλιο. Η Σμύρνη, άπ' την παραλία ως τόν Πάγο, έρχρινε φωτιές άπ' τά χίλια τζάμια τών σπιτιών της. Όταν πήραμε άνάσα, εξακολουθήσαμε τó δρόμο μας. Ο άέρας γινόταν όλοένα ψυχρότερος. Έπειτα σταμάτησε. Είχαμε φτάξει. Μας περίμενε μιá άπογοήτευση. Η κορφή ήταν μιá κοινοτοπία. Πλατεία, σχεδόν επίπεδη. Ένα έδαφος άργιλώδες. Λίγο ξηρό χόρτο. Κι' ό γαλάζιος ουρανός. Ένα γαλάζιο διανγές, καταθλιπτικό, άπόλυτο. Άλλά — και στάθηκε για να κινή έντύπωση — άπ' την άλλη πλευρά, προς μεγάλη μας έκπληξη, άπλωνότανε μιá άπρόοπτη πεδιάδα, καταπράσινη, δροσερή, θεία... «Κύττα, κύττα», ψιθύριζε ή Μόνα μαγεμένη. Κι' άρχισε να τρέχη προς τó γοητευτικό όραμα. «Μόνα, Μόνα, της φώναζε τρελλάθηςες; Πού πάς;» Άλλά δε μπορούσε πιά να κρατηθή. Η κεκτημένη ταχύτητα την τραβούσε, την τραβούσε άκατάσχετα. Όταν την έρταξα είχε σωριαστεί χάμω. Άνάπνεε βαθειά και γελούσε. Της έπιασα τά χέρια...

— Νάτ, έλεπε ή κ. Σπάρκ, πού αντίληφθηκε άξαφνα πώς ό έγγονός της δεν ήταν τόσο παιδί όσο νόμιζε. Νάτ, αυτό είναι ένα άμάρτημα. Άλλη φορά δεν πρέπει να ξαναπάς με τή Μόνα...

Έπινε σιγά-σιγά ένα ποτηράκι ούζο.

— Άλλη φορά δεν πρέπει να ξαναπάς. επανάλαβε.

Έκείνος δεν τόλμησε ν' άποκριθή.

— Πάρε τó Τζόμπ και τó Γιούρια, έλεπε ή κ. Σπάρκ, να τά πάμε λίγο περίπατο...

Η νύχτα ερχότανε σιγά-σιγά. Η κ. Σπάρκ με τόν έγγονό της, περιτριγυρισμένη άπ' τά σκυλάκια της, περπατούσε σύρριζα στο τευχάκι της παραλίας.

Μιά στιγμή ό Νάτ ρώτησε.

— Γκράννυ, τί είναι ό Θεός;

— Ο Θεός, έλεπε εκείνη, ό Θεός...

Δεν ήξερε τί ν' άπαντήση.

— Τη νύχτα κάθομαι και προσπαθώ να συλλάβω μιá ιδέα περι τού Θεού. Τί είναι αυτός ό Παντοδύναμος κι' ό Πανάγαθος; Και τί είναι ή ψυχή μας, ή ψυχή μου; Είναι αληθινά άθάνατη;

Η κ. Σπάρκ στάθηκε.

— Νάτ, από τότε σκέπτεσαι αυτά τά πράγματα;

— Από τούτο καιρό. Δε θυμάμαι πότε άκριβώς ήταν...

— Νάτ, πρέπει να σπουδάσης. Θα γίνης ένας μεγάλος σοφός. Πάμε στής Θείας Ρουθ.

Η κ. Φωλέ ήταν στο σαλόνι της με τόν Όμπερ πασά, τó Διευθυντή τών Σιδηροδρόμων τού Κασσάμπά και τó γραμματέα τού Βαλή της Σμύρνης, Νιχάτ μπέη. Όταν είδε τή μάννα της, σηκώθηκε άπότομα. Ήταν κάπως νευρική.

— Ρουθ, έλεπε ή κ. Σπάρκ, ξέρεις ό Νάτ...

Άλλά εκείνη, με μιá όξεια φωνή, τή διέκοψε:

— Μαμμά, έρχονται οί Έλληνες!

— Οί Έλληνες;

— Ναι, ναι, έλεπε ή κ. Φωλέ λυσσώντας.

Η επισκέπτρια κάθισε σε μιá πολυθρόνα και γύρισε προς τó μέρος τών Τούρκων. Ήταν πολύ κομψοί με κάποιο ύφος μοιρολατρίας πού τους έκανε τρομερά συμπαθητικούς.

— Άλήθεια είναι; ρώτησε.

— Άλήθεια, άποκριθήκαν κι' οί δυο με εύγενικά και μελαγχολικά χαμόγελα.

— Και μένετε άδρανεις; έκανε χλευαστικά ή κ. Σπάρκ.

— Δε μπορούμε δυστυχώς, έλεπε ό Όμπερ πασάς, να κάνωμε τίποτ' άλλο...

— Άπευθυνθήτε στην Άγγλία. Η Άγγλία ξέρει. Δε θα δεχτή ποτέ να πατήσουν τó πόδι στη Σμύρνη, οί βρωμορμηοί...

— Τί λέτε, Μαντάμ, έλεπε ό Όμπερ πασάς μ' ένα χαμόγελο πού είχε γίνει τραγικό. Η Άγγλία! Η Άγγλία! Να με συγχωρήσετε άν σας θίγω, αλλά ή Άγγλία στέλνει τούς Έλληνας...

— Όποτε θα κλίνετε τó κεφάλι σά δουλοί;

Ο Όμπερ πασάς είχε σηκωθεί, τήν είχε πλησιάσει.

— Όχι, Μαντάμ, ψιθύρισε αινιγματικά.

Την άλλη μέρα τó πρωί, κατά τις δέκα, φτάξανε οί κολαούζοι, τά ελαφρά καταδρομικά. Όλη ή προκυμαία τού Κορδελιού κυμάτιζε από έξαλλα πλήθη. Μερικές γρηές είχαν πέσει κάτω κι' έκαναν μετάνοιες. Η έλληνική σημαία! Έπειτα από αιώνων σκλαβιά, ή γαλανή σημαία τών Έλλήνων κυμάτιζε στον κόλπο της Σμύρνης. Άπ' τó Κάστρο, τó άπόπωτο όρατό σημείο τού κόλπου, ως τó λιμάνι, κοντά στο όποιο άράζανε, όλη ή διαδρομή τών πολεμικών παρακολουθιόταν με συγκεντρωμένη προσοχή. Τά μετρούσαν, τά θαύμαζαν, τά συνέκριναν. Όταν φάνηκαν τά πλοία με τó στρατό, ό έν-

θουσιασμός γίνηκε παραλήρημα. Οί Τούρκοι είχαν κλειστεί στα σπίτια τους, τρομοκρατημένοι.

Η κ. Σπάρκ στη βεράντα της, κατάλευκη μεσ' τά κατάλασμα σκυλάκια της, κύταζε τó θέαμα με προσποική άδιαφορία.

Άξαφνα σηκώθηκε. Κάτω στην προκυμαία μερικοί ετέξαστοι κακοποιούσανε τó Διευθυντή της Ασφαλείας, Μουχτάρ έφέντη. Τού είχαν σχίσει τά ρούχα. Άπ' τή μύτη του έτρεχε αίμα. Η κ. Σπάρκ κατέβηκε στο δρόμο. Έσπρωξε με τó μπαστούνι της μερικώς θερμάιμους.

— Είμαι Έγγλέζα, φώναξε, και σās δίνω τή διαταγή ν' άφίστε τó Μουχτάρ Έφέντη...

Κανείς δεν πρόσεξε στα λόγια της.

— Άφίστε τον, άφίστε τον, έκανε, γιατί γογγύρα θα τó μετανοιώσετε...

Περισσότερο άπ' τήν άσαφη άπειλή, ό τόνος της φωνής της ήταν τόσο ύποβλητικός, πού όνοί περισσότεροι στάθηκαν.

Ένας-δυο φώναξαν.

— Άφίστε την. Είναι τρελή...

Άλλά ό ένθουσιασμός είχε πέσει. Η κ. Σπάρκ κατόρθωσε να ελευθερώσει τó Διευθυντή της Ασφαλείας και να τόν φέρη σπίτι της.

— Είστε λαβωμένος; ρώτησε.

— Όχι, δεν πιστεύω, δεν πονώ πουθενά. Λίγο αίμα μόνο πού έτρεξε και τά ρούχα μου... Άλλά σεις, Μαντάμ, σεις πού εκτεθήκατε για μένα...

— Εγώ δε φοβάμαι, έλεπε ή κ. Σπάρκ ύπερήφανα. Είμαι Άγγλίς ύπήκοος.

Φώναξε τήν κόρη της να τή βοηθήση. Έφεραν μιá λεκάνη και ή Φερίντα άρχισε να τού πλένη τά αίματα.

Άξαφνα άκουστήκανε μακρυνοί πυροβολισμοί.

— Οί Τούρκοι! Οί Τούρκοι! φώναξε ή κ. Σπάρκ θριαμβευτικά.

Όλοι όρμήσανε στη βεράντα με τά κιάλια. Η προκυμαία της Σμύρνης φαινόταν μαύρη άπ' τά πλήθη. Καπνοί είχαν σηκωθεί.

— Δε θα τούς άφίσουν να βγούνε! έκανε ή κ. Σπάρκ.

— Θα βγούνε, ψιθύρισε ό Μουχτάρ, γιατί είναι τώρα οί πιό δυνατοί. Ώς ποτέ όμως, ως ποτέ;

Οί εκπυροσοκροτήσεις γινόταν άλλεπάλληλες. Τό πλήθος έξω άπ' τó σπίτι έδειχνε άγριες διαθέσεις. Ο Μουχτάρ πήρε τήν κ. Σπάρκ μέσα.

Η κ. Σπάρκ δεν ήταν κακή γυναίκα. Άλλά διάφορες τυχαίες περιστάσεις τήν είχαν αναγκάσει να μορφώσει μιá γνώμη λίγο εύνοϊκή για τούς Ρωμηούς. Μιά δουλα πρώτα - πρώτα. Τήν είχε κατακλέψει, είχε φέρει στο σπίτι της τούς έρομένους της και όταν τήν είχε διώξει, διάδοσε σ' όλον τόν κόσμο πώς ή κυρία της ήταν μιá τρελή πού μεθούσε και κοιμόταν μ' ένα κοπάδι σκυλιά με τά όποια, τόλμησε να βεβαιώσει, είχε ύποπτες κι' έξωφρενικές σχέσεις. Κι' ήταν Ρωμηά.

Έπειτα τó διπλανό σπίτι — ιδιοκτησία της — είχε καθίσει μιá ρωμαϊκή οικογένεια. Στην άρχή όλα είχαν πάει θαυμάσια. Τόσο μάλιστα πού ή κ. Σπάρκ είχε χαρίσει στα γειτονόσουλά της και δυο κουταβάκια. Άλλά προς μεγάλη αγανάκτησή της άκατάλυσε πώς όχι μόνο δεν τούς δίνανε τήν προεπιλεγμένη άνατροφή, αλλά και τά ταίζανε με όμο κρέας. Τά

πήρε πίσω άμέσως. Ίσως αυτό στον ψυχρό παρατηρητή γεγονότων δεν έχει μεγάλη σπουδαιότητα. Άλλά γίνηκε άφορητή δυσαρέστων συνεπειών. Τά μικρά, πού νόμιζαν πώς είχαν δώσει στα κουταβάκια της κ. Σπάρκ μιάν ιδεώδη περιποίηση, προσβληθήκανε τρομερά. Κι' έπειδή δεν είχαν άλλο μέσο προσφορότερο για αντίποινα, σχολιάζανε σκαπτικά άποκάτω άπ' τó μπαλκόνι της τó κείμενο τών διαδόσεων της δουλας της σπιτονοικοκυράς τους. Η κ. Σπάρκ δεν έλεπε ποτέ τίποτα. Άλλά ή αγανάκτηση πού άναγκαζότανε να πνίξη ήταν εις βάρος της εκτίμησώς της για τó Έλληνικό Έθνος. Άργότερα οί νοικάρηδες γίνηκαν άκόμα πιό ένοχλητικοί. Δε θέλανε να πληρώσουνε αύξηση, άρνήθηκαν κάτι μετατροπές άπαραίτητες για τήν στερεότητα τών θεμελίων, κόψανε μερικά δέντρα για τά όποια ή κ. Σπάρκ είχε λατρεία, τελοςπάντων εκπροθέσεως ή άκούσια δυσαρέστησαν πολύ τή σπιτονοικοκυρά τους. Άλλά ή χειρότερη ιδέα για τούς Ρωμηούς σχημάτισε σ' ένα ταξιδάκι άναφυχής πού έκανε ως τή Μυτιλήνη. Η κακεντρέχεια και ή άδιαφορία τών Μυτιληνιών της είχαν άφίσει πραγματικά άνεξάλειπτες άναμνήσεις. Όλα αυτά ήταν άρκετά βέβαια για να τονώσουν μιá αντίπαθεια πού είχε γεννηθεί άπ' τήν πρώτη επαφή της εκκεντρικής έγγλέζας με τó σκοπτικό και εϊρωνά έλλησισμό.

Άπό τó άλλο μέρος ή νωθρότητα και βασική ήρεμία τού χαρακτήρος τών Τούρκων παρείχε λίγο έδαφος για παρεξηγήσεις. Άλλωστε τούς συναστροφεόταν στο σαλόνι της κόρης της, πράμα πού τούς έδινε κάποιο ιδιαίτερο γόητρο για τή γιαγιά τού Νάτ. Υπήρχαν μάλιστα στιγμές κρίσιμες πού γεννούν ένα ψυχικό σύνδεσμο μεταξύ τών προσώπων πού τις παρονομή με μαζί. Η κυρία Σπάρκ δεν ξεχασε ποτέ, όταν ό περιφημος Τζεμάλ πασάς, ένας άπ' τή τριανδρία τών Νεοτούρκων άρχηγών, τής φίλησε τó χέρι, λέγοντας:

— Μαντάμ, άποψε φεύγω για τήν Πόλη. Τήν άλλη εβδομάδα με τή δύναμη τού Θεού ή Όθωμανική Αύτοκρατορία θα είναι ελεύθερη. Καί δε θα ξεχάσω ποτέ, ό,τι έπιτυχίες κι' άν έχωμε, τήν μεγάλη Άγγλίδα πού γλύκανε τις πίκρες μου και άναπαύρωσε τó ήθικό μου, όταν οί περιστάσεις ήταν τόσο αντίξοες για τήν Τουρκία. Θαρθήτε ποτέ στην Πόλη;

Ο Θεός δεν είχε βοηθήσει, αλλά ή κ. Σπάρκ ποτέ δεν ξεχασε τήν συγκίνηση τού Τούρκου άρχηγού. Ά, όχι, άσφαλώς δεν μπορούσε ν' αγαπήση τούς Έλληνας. Ο ένθουσιασμός της έλληνικής κατοχής της έδινε στα νεύρα. Της φαινόταν χυδαίος. Άνάμοστος. Είχε πέσει στο κρεβάτι. Γερατεία, λέγανε οί συγγενείς. Άλλά εκείνη επέμενε. Η άφόρητη κατάσταση της Σμύρνης τήν είχε άρρωστήσει. Περνούσε τις άτελείωτες μέρες της διαβάζοντας τή Βίβλο. Όσο τήν έγκαταλείπανε οί δυνάμεις της, ή δίψα της για τήν άποκάλυψη τών μυστικών τού Χριστιανισμού τήν κυριεύε περισσότερο. Ηθέλε να τά μάθη. Όλα. Όλα. Έπρεπε να διαλύση τις άμφιβολίες της. Να έδραιώσει τις πεποιθήσεις της. Κι' όσο προχωρούσε ή μήση, τόσο ή όψη της έπαίρνε μιá κερένια μακαριότητα, μιá μακαριότητα θανάτου.

Φώναζε τó Νάτ.

— Η Βίβλος, έλεγε, είναι πηγή της

γνώσης και της ζωής. Μην είσαι άμελής. Θαρθή μιá ώρα στο βίο σου πού θα μετανοήσης. Έγώ δε θα είμαι πιά εδώ. Καί θα είσαι περίλυπος μέχρι θανάτου... Άν προφτάξης να πεθάνης...

— Έχει πιθανότητες να μείνω άθάνατος;

— Νάτ, πρέπει να γίνης σοβαρός. Τό τέλος τού κόσμου δεν είναι πιά μακρυνά. Διάβασε τήν έπιστολή τού Παύλου προς τούς Θεσσαλονικείς; Τά σημεία τών καιρών πολλαπλασιάζονται. Αίμα, θύελλες, θανατικά... Τί γράφουν άποψε οί γαζέτες;

— Οί Έλληνες φτάξανε στο Σαγγάριο.

— Ά, έκανε ή κ. Σπάρκ.

Μιά μεγάλη σιοπή έπικράτησε. Τό σκοτάδι πύκνωνε στην κάμαρα. Τά παλιά έπιπλα παίρνανε μορφές φαντασμάτων. Μόνο τó μεγάλο παραθυρόφυλλο τού μπαλκονιού φωτιζόταν από ένα κωνό τραπέζιο.

— Φέρε τή λάμπα, Νάτ, ψιθύρισε πολύ σιγά ή κ. Σπάρκ.

Τόν είδε να σηκώνεται, ν' άνοιγη τήν πόρτα. Της ερχότανε μιá καταθλιπτική, πελώρια άδυναμία, τήν κυριεύε. Πνίγονταν. Θέλησε να τού φωνάξη; Βοήθεια! Δεν μπόρεσε να βγάλη μιλιά.

Αισθανόταν άμυδρές θωπιείες. Μιά φωνή πού επαναλάβαινε χαϊδευτικά: «Μαμμά!».

Άνοιξε τά μάτια.

— Ά, Ρουθ, είσαι σύ;

— Τί έχεις;

— Τίποτα, τίποτα. Είμαι λίγο κουρασμένη, δηλαδή πολύ, πάρα πολύ κουρασμένη.

— Πιήκες ούζο πάλι σήμερα;

— Όχι.

— Μά ή Μαίρη μου έλεπε πώς τó σπύρτο πού είχες ζητήσει για να τρίβης τά σκυλάκια, τó έκανες...

— Ναι, ναι, είναι αλήθεια...

Η θρησκεία της δεν τής επέτρεπε να τή ψέματα.

Στό μισόρωτο μερικώς σιλουέττες, σά γαλβανισμένες, σέρνανε άόριστα.

— Φράντσιν, έλεπε ή κ. Φωλέ στο γαμπρό της, Φράντσιν, θα ήθελα να φέρης γιατρό...

— Καλά, μουρμούρισε και βγήκε.

Η κ. Σπάρκ ήταν καλύτερα. Η λιποψυχία της είχε περάσει.

— Ρουθ, μικροσύλα μου, πόσο εύχαριστημένη είμαι πού σε βλέπω. Είχες τόσες μέρες νόρθης. Με ξεχάσες λοιπόν και σύ όπως κι' εκείνη ή άναίσθητη ή Ζωε.

Άλλά εσύ είσαι τó τελευταίο μου παιδί, τó μορουνάκι μου. Κάθισε πάνω στο κρεβάτι μου. Έμαθες τά νέα; Οί Έλληνες φτάξανε στο Σαγγάριο...

— Ε, έκανε ή κ. Φωλέ και σήκωσε τούς ώμους με κάποια άδιαφορία.

— Ο Έμβερ πασάς σκοτώθηκε στο μέτωπο της Περσίας...

— Τό ξέρω, έλεπε ή Ρουθ ξηρά.

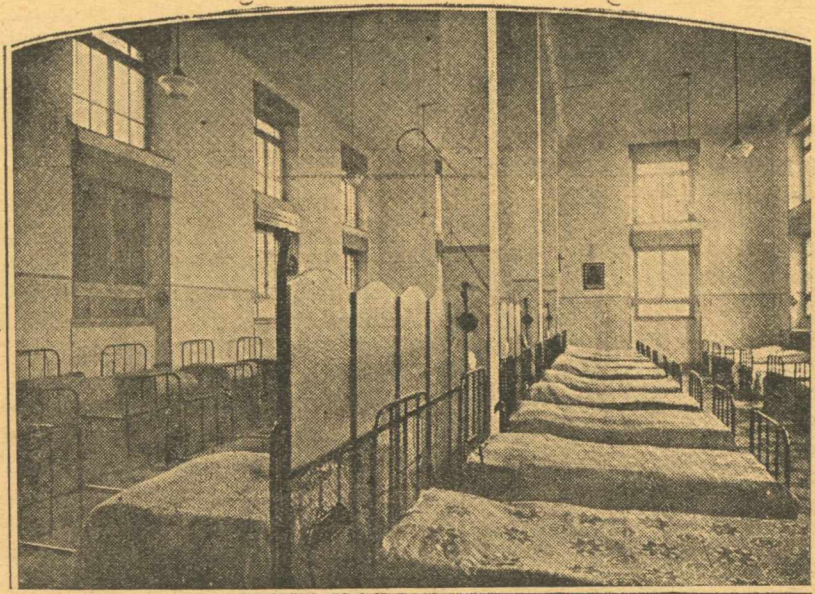
— Ένας άξιωματικός πού λέγεται Κεμάλ, κάποιος κατάσκοπος τών Σοβιέτ, κατώρθωσε να γίνη άρχηγός τών επαναστατικών δυνάμεων...

— Η κατάρρευση, έλεπε άτονα ή κ. Φωλέ.

Η γιαγιά τού Νάτ γέλασε, μ' ένα περιεργο αινιγματικό γέλιο, αλλά δεν έλεπε τίποτα.

(Ακολουθεί)

Τό Όνομα Σπάρκ να διαβασθ ή Σπάρκ.

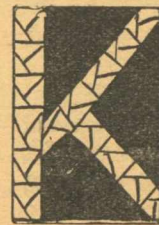

Κοιτώνας των φυλακισμένων

ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΠΩΣ ΔΙΚΑΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΪΖΟΥΝ ΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

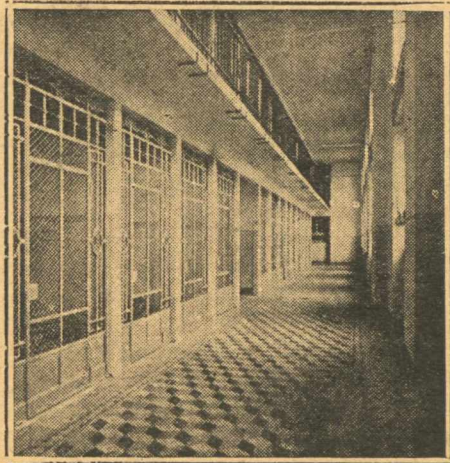
Μιλάνο 28 Σεπτεμβρίου 1929

Αθώς ο παγκόσμιος τύπος ανέγραψε, ιδρύθη τελευταία στο Μιλάνο ένα δικαστήριο αγγλικών είναι το πρώτο ίδρυμα του είδους που γίνεται στην Ιταλία. Πάντοτε το σημερινό Ιταλικό καθεστώς επέστησε την προσοχή του στη νέα γενιά, από την οποία ελπίζει να ιδη τα εθνικιστικά του όνειρα να εκπληρωθούν. Με την οργάνωση όμως του δικαστηρίου αυτού έδειξε πως ξέρει να θεραπεύη τις πληγές εκείνες που απειλούν τη νεότητά.

Η ανάγκη των δικαστηρίων αγγλικών εγέννησε στην εποχή μας ακόμη επιτακτικώτερη απ' ό,τι ήταν άλλοτε γιατί ο αριθμός των αγγλικών εγκληματιών αυξάνεται ολοένα. Και αν η κοινωνία βλέπει στον ενήλικον εγκληματία τον έχθρό της, που τον φυλακίζει για να τον εκδικηθή ή τον καταδικάζει σε ισόβια δεσμά ή σε θάνατο για να σωθή απ' αυτόν και για να παραδειγματίση όσους θα είχαν την τάση να τον μιμηθούν, στο παιδί που εγκληματεί βλέπει ένα παραστρατημένο μέλος της, που έχει ακόμη ελπίδες να συναισθηθή το

λάθος του, να μετανοήση, να αλλάξη διαγωγή. Έδω δὲν πρόκειται να εκδικηθῆ, ούτε να βγάλῃ ἀπὸ τῆ μέση τὸν έχθρό της, πρόκειται νὰ τὸν οδηγήσῃ

Απομονωτήρια

στο σωστό δρόμο, να τον κάμῃ τίμιο μέλος της, γιατί μπορεί να το περιμένῃ ακόμη αυτό. Η Ιταλία, με την ίδρυση του δικαστηρίου αγγλικών στο

Μιλάνο, κάνει μιὰ μεγάλη πρόοδο στὸ ἐπίπεδο τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐγκληματικότητος.

Ἀνεβαίνουμε στὸ ὠραῖο κτίριο τῆς πλατείας Φιλαντζέρι στὸ Μιλάνο καὶ μπαίνουμε στὴν αἴθουσα ὅπου συνεδριάζει τὸ δικαστήριον. Εἶναι ἓνα εὐρύχωρο δωμάτιο, ἀπλετα φωτισμένο ἀπὸ τὰ μεγάλα τοῦ παράθυρα. Στὸ βάθος κἀτι μεγάλες εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τοῦ βασιλέως Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ καὶ τοῦ Μουσσολίνι. Τὸ πάτωμα εἶναι στρωμένο μὲ ταπέτα. Τὸ σύνολο δίνει στὸν ἐπισκέπτη τὴν ἐντύπωση πὼς μπαίνει σὲ μιὰ ἐκκλησία, πὼς πρόκειται νὰ γίνῃ μάρτυς μιᾶς εἰδικῆς ἱεροτελεστίας. Καὶ μήπως δὲν εἶναι αὐτό;

Στὸ δικαστήριον αὐτὸ δὲν ὑπάρχουν οὔτε δικηγόροι οὔτε εἰσαγγελεῦς. Στὸ πλάι τοῦ δικαστοῦ βρίσκεται ἀντὶ αὐτῶν μία φιλόνητος κυρία ἢ ἓνας ψυχίατρος, ποὺ παρακολουθεῖ προσεκτικὰ τὸν συγκινητικὸ διάλογο ποὺ γίνετα μεταξὺ τοῦ δικαστοῦ καὶ τοῦ μικροῦ κατηγορουμένου.

Ἡ συνηθεστέρα στάσις ποὺ κρατοῦν τὰ παιδιά στὸ δικαστήριον εἶναι νὰ μὴ δίνουν καμμία ἀπάντηση ἢ νὰ ἀπαντοῦν διαρκῶς ψέμματα, χωρὶς συνέχεια μεταξὺ τους, ποὺ τὸ δεύτερο ἀναίρει τὸ πρῶτο. Καὶ στίς δύο περιπτώσεις ὁ δικαστὴς δὲν μπορεῖ νὰ ἐξαγάγῃ κανένα συμπέρασμα ἀπὸ τὴ στάση τοῦ κατηγορουμένου. Πρέπει νὰ χρησιμοποιήσῃ ὅλη τὴν πειθὸ του, ὅλες τίς ὑποσχέσεις του, πὼς θὰ δειχθῇ ἐπιεικῆς, νὰ τὸν ἀπειλήσῃ μὲ τὸ βούρδουλα, γιὰ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν στάση τοῦ αὐτῆ καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἔνοχότητά του.

Μιὰ φορὰ ἐπρόκειτο νὰ δικαστοῦν δύο κορίτσια δεκαπέντε περίπου ἐτῶν ἐκατηγοροῦντο πὼς εἶχαν κλέψει ἓνα χρυσὸ δαχτυλίδι καὶ μιὰ μεταξωτὴ σάρκα ἀπὸ μία κυρία, ποὺ τὰ εἶχε στὴν ὑπηρεσία της. Ἡ κλοπὴ δὲν εἶχε γίνῃ ἀντιληπτὴ τὴν ἴδια μέρα καὶ τὸ δικαστήριον ἐπρόκειτο νὰ κρίνῃ ἂν καὶ οἱ δύο μικρὲς κατηγορούμενες εἶχαν κλέψει ἢ ἂν μόνο ἢ μία εἶχε κάμῃ καὶ τίς δύο κλοπές. Τὸ δεύτερο ἐφαίνετο πιθανώτερον. Ποιὰ ὅμως ἀπὸ τίς δύο ἦταν ἡ ἔνοχος καὶ ποιὰ ἡ ἀθῶα; Καὶ οἱ δύο διεμαρτύροντο καὶ ἐφώναζαν πὼς ἦσαν τελείως ξένες στὴν πράξη ποὺ τοὺς ἀπεδίδοτο. Ἡ ἀνάκρισις δὲν μπορούσε νὰ προχωρήσῃ. Ὁ δικαστὴς ἦταν ἔτοιμος νὰ ἀθωώσῃ καὶ τίς δύο ἐλλείψει ἀποδείξεων. Ἡ συνείδησις τοῦ ὅμως δὲν τοῦ επέτρεπε εὐκολὰ νὰ καταλήξῃ σ' αὐτὴν τὴν λύση. Τὸ μέλλον ἐκείνης ποὺ δὲν εἶχε λάθει μέρος στὴν κλοπὴ θὰ ἐστιγματοῦσε, γιὰτί κανεὶς δὲν θὰ ἤξερε ἂν

ἦτο ἔνοχος ἢ ἀθῶα. Καὶ ὁ Τομαζίνονι Ἄζινο, ὁ δικαστὴς τοῦ δικαστηρίου ἀγγλικῶν, δοκιμάζει μιὰ τελευταία προσπάθεια. Τραβάει κοντὰ του ἐκείνην ποὺ τοῦ φαίνεται πὼς ἔχει τίς περισσότερες πιθανότητες νὰ εἶναι ἡ ἔνοχος, τῆς σηκώνει τὸ κεφάλι πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς φωνάζει: «Ὁρκίσου, ὀρκίσου στίς πληγές τοῦ Χριστοῦ πὼς δὲν ἔκλεψες!»

«Ναί, ὀρκίζομαι...» ἄρχισε νὰ ψελλίζει ὕστερα σταμάτησε, δίστασε λίγο καὶ ἔπεσε χάμω στὸ πάτωμα, ξεσπώντας στὰ κλάμματα καὶ ὁμολογώντας πὼς αὐτὴ ἔκαμε τὴν κλοπὴ. Ὁ δικαστὴς τὴν ἐσήκωσε ἀπὸ κάτω· ἐκείνη ἐξακολουθοῦσε νὰ κλαίῃ· τὴν κύτταξε στὰ μάτια, τῆς ἐμίλησε πατρικὰ καὶ κατώρθωσε νὰ τὴν καθησυχάσῃ.

Τὸ δικαστήριον ἀθώωσε τὴν μικρὴ ἔνοχο· ἐθεώρησε πὼς ὁ ψυχικὸς κλονισμὸς ποὺ ὑπέστη κατὰ τὴν διάρκεια ὅλης τῆς διαδικασίας, ἰδίως ὅμως κατὰ τὴν τελευταία στιγμὴ, ποὺ ὁμολόγησε τὴν ἔνοχότητά της, τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς ποὺ τὸ δικαστήριον ἦταν ἔτοιμον νὰ τὴν ἀθωώσῃ, ἦταν ἀρκετὸς γιὰ νὰ τὴν κάμῃ νὰ ἀλλάξῃ διαγωγή καὶ νὰ γίνῃ τίμιος ἄνθρωπος.

Στὸ ἴδιο οἶκημα μὲ τὸ δικαστήριον στεγάζονται καὶ διάφορα παραρτήματα: ἓνα σχολεῖο, ἐργαστήρια, γυμναστήριον, ἓνα μικρὸ θέατρο, ἓνας κινηματογράφος, ποὺ ἐπιτρέπουν στοὺς μικροὺς φυλακισμένους νὰ μὴ πλήττουν κατὰ τὸ διάστημα ἐκείνο ποὺ διαρκεῖ ἡ ποινὴ τους.

Μὲ τὸ νέο αὐτὸ ἴδρυμα κατορθώνεται νὰ γίνετα φῶς στὴ σκοτεινὴ διάνοια τῶν παιδιῶν ποὺ ἐγκληματοῦν, νὰ συναισθανθοῦν τὴν πράξῃ τους, νὰ ντραποῦν γιὰ τὴ διαγωγή τους, καὶ νὰ αποφασίσουν νὰ μὴ ἐξακολουθήσουν νὰ προχωροῦν στὸ κατηγορικὸ μονοπάτι ποὺ πῆραν, ἀλλὰ νὰ γυρίσουν πίσω καὶ νὰ ἀκολουθήσουν τὸν πλατὺ δρόμο, τὸν ἴσιον, ποὺ ἐχάραξε μὲ τὸ αἷμα τοῦ ὁ Χριστοῦ.

Ἡ μεγάλη ἐπιτυχία τοῦ δικαστηρίου ἀγγλικῶν τοῦ Μιλάνου, ποὺ ἔδωσε ἀποτελέσματα ποὺ ὑπερέβησαν κατὰ πολὺ κάθε προσδοκία, ὠδήγησε τὴν κυβερνήσῃ τῆς γειτονικῆς χερσονήσου στὴ σκέψη νὰ γενικεύσῃ τὸν θεσμὸν αὐτόν, νὰ τὸν ἀναγάγῃ σὲ αὐτόνομον ὄργανισμὸ, μὲ πολὺ εὐρύτερη δικαιοδοσία.

Πρέπει νὰ ἐλπίσουμε πὼς τὸ παράδειγμα τῆς Ἰταλίας δὲν θὰ ἀργήσῃ νὰ εὐρῆ μιμητὰς καὶ σὲ ἄλλες χώρες, συντείνοντας ἔτσι στὴ δημιουργία χρηστῶν πολιτῶν ἀπὸ ὑποψηφίους ἐγκληματίας καὶ στὸν περιορισμὸ τῆς μαστιγῆς τῆς ἐγκληματικότητος.

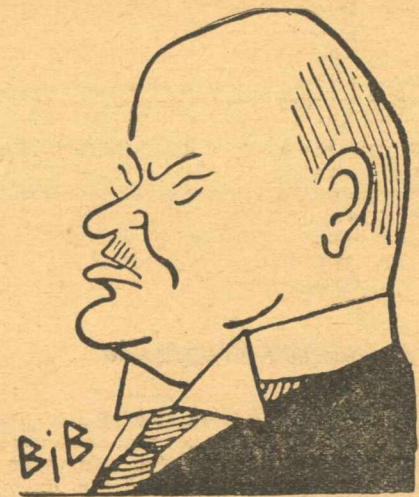
ΑΝΤΩΝΗΣ ΝΕΡΙΝΟΣ

ΕΝΑ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΟΥ ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΣΤΡΕΖΕΜΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ GEORGES SUAREZ

ὁ γραφεὶο τοῦ κ. Στρέζεμαν εὐρίσκειτο στὴ δεξιὰ πτέρυγα τοῦ ἀνακτόρου τῆς Βίλχελμστράσσε, πάνω ἀπὸ τὸ παλιὸ γραφεὶο τοῦ Μπίσμαρκ, ποὺ εἶχε μεταβληθεῖ σὲ τραπέζαρια.

Ἐκεῖ μὲ ἐδέχθη μιὰ βραδυὰ τοῦ Σεπτεμβρίου 1925. Ἔστεκόταν ὀρθὸς καὶ τέντωνε τὸ χέρι του. Ἀπὸ τὸ ταβάνι ἔπεφτε ἓνα θαμπὸ φῶς ποὺ πλημμύριζε τὸ πλατὺ τοῦ στηθός, τὸ βαρὺ τοῦ πρόσωπο· παράδοξο πρῶσωπο, σταθερὸ καὶ φιλήδονο συγχρόνως, ὅπου οἱ μαλακὲς τοῦ σάρκες, ποὺ μόλις τίς συγκρατοῦσε τὸ κολλάρο, φαίνοντο σαν σὰν νὰ πνίγουν τὴ σκέψη· χεῖλη ὠχρά, παχειά, πάνω σὲ μιὰ σιαγόνα σαρκοφάγου, ἀνοίγαν γιὰ νὰ γελάσουν ἄλλοτε δυνατὰ, ἄλλοτε σιγά. Τὸ βλέμμα του, βυθισμένο μὲς στοὺς κόγχους τῶν ματιῶν του, γύριζε γύρω μου σὰν τὸ φῶς ἐνὸς φάρου: Ὅσο βάστηξε ἡ συνέντευξις εἶχα τὴν ἐντύπωση πὼς ἦμουν ἓνας στόχος, ὅπου ἔρριχνε ἀδιάκοπα σατιτίες.

Ὁ κ. Στρέζεμαν

Ὁ κ. Στρέζεμαν ἐδείχθη ὀμιλητὴς ποὺ ἀκούεται εὐχαρίστως, ποὺ χρησιμοποιεῖ τὴν εἰρωνία μᾶλλον παρά τὴν ἀγανάκτηση. Μιλοῦσε μὲ τὰ χέρια στίς τσέπες, μὲ ἐλάχιστες χειρονομίες, χωρὶς νὰ θυσιάξῃ τίποτα στὸν ἐπίσημον τόνο, ποὺ τόσο ἐπαινοῦσε κάποτε στοὺς πολιτικούς του ἀντιπάλους. Ὁ Πρῶστος αὐτός, μὲ τὴν χοντροκομμένη σιλουέττα εἶχε ἓνα σπάνιον καὶ ἀπροσδόκητο πνεῦμα.

Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ φύγῃ, ὁ κ. Στρέζεμαν ἔγινε ἀπότομα σοβαρὸς καὶ μοῦ εἶπε: — Οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ μῆνες ἔφεραν μιὰ ἐλαφρὰ χαλάρωση: Τὸ πρᾶγμα θὰ ἦταν εὐκολώτερον μὲ τὴν μουσικὴ διπλωματία, τῆς ὁποίας μένω ὀπαδός· οἱ λόγοι παίζον συχνὰ δυσάρεστο ρόλο στὴ ζωὴ τῶν ἐθνῶν. Ὁ Γάλλος κάνει μεταξὺ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς μιὰ διάκριση ποὺ δὲν κάνει ὁ Γερμανός· ὁ δογματισμὸς τοῦ ἐμπο-

δίξει καὶ τὸν κάνει μάλιστα νὰ ἐξομολογήσῃ κάθε λέξη, κάθε φράση, χωρὶς νὰ προσπαθῇ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐννοιά της ἀπὸ τίς ἐσωτερικὲς ἀνάγκες τῶν γειτονικῶν λαῶν.

Ἐπειτα, ἀπότομα, ὁ κ. Στρέζεμαν ἀνορθώθηκε καὶ ἔσμιξε τίς φτέρνες του. Ἡ ἀκρόασις εἶχε λήξει.

Αὐτὴ ἡ ὑπεράσπισις τῆς μουσικῆς διπλωματίας ἀρκεῖ γιὰ νὰ ἀποδείξῃ πὼς ἐκεῖνος ποὺ ἐχάθηκε δὲν ὑπῆρξε ποτὲ οὔτε δημοκράτης, οὔτε καλὸς εὐρωπαῖος. Ἡ πολιτικὴ του ἦταν πολιτικὴ ὠφελιμιστικὴ, χωρὶς ἀρχές.

Τίποτε δὲν εἶναι λιγώτερον ἀληθὲς ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ λὲν μερικοὶ, πὼς ὁ Γουσταῦος Στρέζεμαν δηλαδὴ ἠκολούθησε στὴν πολιτικὴ του «τὴν εὐθεῖαν δόξον». Τὸ σύστημά του ἦταν νὰ ἀκολουθῇ τὴν τεθλασμένην. Προσηρμόζετο στίς περιστάσεις, ἐχρησιμοποιοῦσε ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα, συνεδύαζε τὸ φιλικώτερον χαμόγελο μὲ τὸ θεατρικώτερον κτύπημα τοῦ γρόνθου τοῦ στοῦ τραπέζι. Ἡ ἰκανότης τοῦ τοῦ ἐπέτρεπε νὰ ὑποχωρῇ καὶ ἡ ἐπιμονὴ του νὰ νικᾷ. Καὶ

ἡ πολιτικὴ αὐτὴ ἦταν ἡ μόνη ποὺ μπορούσε νὰ χρησιμεύσῃ σ' ἓναν ἠττημένο. Πρῶτος αὐτὸς στὴ Γερμανία κατάλαβε πὼς τὸ συμφέρον τῆς χώρας του ἦταν ἡ διατήρησις τῆς εἰρήνης, ἐφ' ὅσον χρόνον τοῦλάχιστον θὰ ἀπητηῖτο γιὰ τὴ συγκέντρωση τῶν δυνάμεών της καὶ τῆς δραστηριότητός της.

Καί, ὅταν ἔπειτα ἀπὸ μισὸ αἰῶνα τὰ Γερμανόπουλα θὰ διδάσκονται τὴν ἱστορία τῆς χώρας τους, θὰ λησμονήσουν ἴσως τὴν τιμὴ ποὺ τοῦ ἔγινε ὅταν τὸν ἐδέχθη μέλος τῆς ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν· θὰ θυμῶνται ὅμως πὼς ὁ Γουσταῦος Στρέζεμαν, τσακίζοντας τὸν κοιμμουνισμὸ στὴ Σαξωνία, τὴν ἀντίδραση στὴ Βαυαρία, τίς χωριστικὲς τάσεις στὴ Ρηνανία, ἔσωσε τὴ γερμανικὴ πατρίδα, καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ συναντήσῃ ὁ μαθητὴς τοῦ Μπίσμαρκ τὸν δάσκαλό του, στὴ μνήμη τῶν ἀνθρώπων,

Η Βαλκανική Ποροτεχνία

Θα θυμούνται βέβαια οι αναγνώστες μας πόση σημασία εδώσαμε ανέκαθεν στη μελέτη των Βαλκανικών λαών. Από το πρώτο μας φύλλο ασχοληθήκαμε με τη διανοουμένη βαλκανική και κατά καιρούς εδώσαμε χαρακτηριστικά δείγματα από όλες τις βαλκανικές φιλολογίες, ιδιαιτέρως όμως από τη Βουλγαρική. Σ' αυτή την προσπάθεια ο κ. Άργης και ο κ. Τάσος Βαφειάδης, βουλγαρομαθέστατοι και οι δύο, σημαντικώτατα μ' εβοήθησαν. Συνεχίζοντας την προσπάθεια αυτή θα δημοσιεύσουμε στο ερχόμενο φύλλο μας ένα μεγάλο διήγημα του διαλεχτού βουλγαρού διηγηματογράφου Άντων Στρασιμίροφ, μεταφρασμένο από τον κ. Βαφειάδη. Εκτός από το διήγημα, στο ίδιο επίσης φύλλο θα δημοσιεύσουμε μια σύντομη μελέτη του βουλγαρού κριτικού Μπάμπεφ για το λογοτεχνικό έργο του διηγηματογράφου Στρασιμίροφ, μεταφρασμένη επίσης από τον κ. Βαφειάδη. Το διήγημα του Στρασιμίροφ που τιτλοφορείται «του Ραμαντάν-μπέη τα παλάτια» είναι ένα διήγημα αληθινά Βαλκανικό. Σε μια ανθολογία πεζογράφων της Βαλκανικής, το διήγημα αυτό θα είχε την πρώτη θέση. Την εικονογράφηση του έργου αυτού έκαμε ο τακτικός συνεργάτης μας κ. Σόλων Φραγκουλίδης όσο μπορούσε πιο χαρακτηριστική και πιο σύμφωνη με το χαρακτήρα και την ατμόσφαιρα του έργου.

Η γυναίκα του Εδαγγελίου

Η «Γυναίκα του Εδαγγελίου» του νέου συγγραφέως κ. Άλ. Βεϊνόγλου είναι ένα από τα λίγα καλά Έλληνικά διηγήματα που είδαν το φως κατά τα δέκα τελευταία χρόνια. Ο συγγραφέας του είναι νέος προικισμένος με αίσθημα και παρατήρηση και έχει — πράγμα σπάνιο για την ηλικία του — απόλυτη συνείδηση μέτρου, έχει το αίσθημα της αρχιτεκτονικής σε κάθε κομμάτι του. Πολλοί μπορούν να μη δουν στα έργα του τον καθαρόαιμο ελληνικό τύπο και να υποψιαστούν ξενικές επιδράσεις, όπως άλλωστε συνέβη και με την κριτική επιτροπή του διαγωνισμού διηγήματος των «Ελληνικών Γραμμάτων». Γι' αυτούς λοιπόν στους οποίους πολύ φυσικά θα γεννηθή αυτή η ιδέα παρέχουμε την πληροφορία ότι το ξενικό περιβάλλον, το λεβαντίνικο, που κάποτε ζωγραφίζει ο συγγραφέας, είναι το ώριμο περιβάλλον της Σμύρνης, μέσα στο οποίο γεννήθηκε και ανατράφηκε. Είναι λοιπόν καλός άπολύτως δέκτης του περιβάλλοντός του. Αυτό το έχει τελείως εξακριβώσει το περιοδικό και γι' αυτό το κάνει γνωστό και στους αναγνώστες τους. Για την τέχνη του, αυτή δεν χρειάζεται καμιά σύσταση. Αυτόσυσταίνεται μόνη της και μόνο στο πάρα πάνω σημείο είχαμε να πούμε τα λίγα αυτά λόγια. Τα άλλα θα τα πη μόνο του το διήγημα που ασφαλώς είναι ένα κομμάτι άριστο-τεχνικό.

Το γεφύρι της Άρτας

Το ιστορικό γεφύρι της Άρτας, που πέρασε μες από τους αιώνες μαζί με το θρόνο του πρωτομάστορα και της γυναίκας του, αποδείχτηκε σήμερα ότι δε μπορεί να

εξυπηρετήσει τις ανάγκες των κατοίκων και αποφασίστηκε γι' αυτό να αντικατασταθή μ' ένα άλλο καινούργιο. Για να εξοικονομηθούν όμως ολίγες χιλιάδες δραχμών, έγινε μεταξύ των αρμοδίων η σκέψις να γκρεμιστή το αρχαιότατο αυτό μνημείο και τα υλικά του να χρησιμοποιηθούν για την κατασκευή της νέας γεφύρας. Όμοιο έγινε ότι αδυνατούμε να καταλάβουμε αυτό το μικρόλογο πνεύμα της οικονομίας που δεν έννοει να σεβαστή καμιά παράδοση και δείχνεται αδιάφορο προς τη λαϊκή ψυχή. Το γεφύρι της Άρτας έχει ριζώσει βαθειά στην ελληνική συνείδηση και κληρονομήθηκε σαν ένα ανώτερο σύμβολο στις νεότερες γενεές, δοκιμασμένο απ' το χρόνο και αποθανατισμένο απ' το τραγούδι. Επομένως θα ήταν μια περιφρόνηση προς την αιωνία παράδοση ή πραγματοποίηση του γκρεμίσματός του, που δε θα μαρτυρούσε παρά μια στενότητα αντίληψης και μια τάση ακατανόητη συγχρονισμού. Άλλωστε κι' οι διαμαρτυρίες των φιλοτιμών Άρτινων καταδικάζουν μια τέτοια σκέψη.

Το Βυζαντινό Μουσείο

ΕΙΝΑΙ καιρός νομίζομεν το μέγαρον της Δουκίσσης της Πλακεντίας να παύση να είναι στρατών. Έφ' όσον άπεφασίσθη μάλιστα να στεγασθή εκεί το Βυζαντινό Μουσείο δεν μπορούμε να έννοήσωμε πού όφειλονται οι αναβολές της εγκαταστάσεως. Η κυβέρνηση δεν πρέπει να λησμονήσει ότι μετά ένα το πολύ χρόνο θα συνέλθη στον τόπο μας το διεθνές Βυζαντινολογικό συνέδριο και ότι την σύγκληση του συνεδρίου αυτού σ'αθήνας την εξέη- τισε ή ίδια. Τι πρόκειται όμως να δείξη στους ξένους σοφούς; Το τρισάθλιο και ύγρο υπόγειο της Ακαδημίας, όπου στεγάζονται κατά τον πιο αξιοθρήνητο τρόπο τα βυζαντινά μας κειμήλια; Αν λοιπόν δεν έχει άκομη κατανοηθεί ή αξία και ή σημασία ενός καλού βυζαντινού μουσείου για μ'ας τους ίδιους, το κράτος και το αρμόδιον ύπουργείο των Έξωτερικών θα γνωρίζη τί γίνεται σ' αυτές τις περιστάσεις για να διατηρηται το γόητρο μ'ας χώρας και να σώζεται ή αξιοπρέπεια. Και αυτό που γίνεται είναι ότι εκείνο που δεν δημιουργεί ή αληθινή πνευματική ζωή το δημιουργεί κάποτε το πρωτόκολλον της εθιμοτυπίας, που φαίνεται πως επιβάλλει σε μια χώρα να φαίνεται όσο μπορεί καλύτερα οργανωμένη και με πλούσια κέντρα πνευματικής ζωής. Πρώτη λοιπόν έγνεργεια είναι να στεγασθή το ταχύτερο το Βυζαντινό μουσείο στο μέγαρο της δουκίσσης, αφού γίνουν φυσικά οι απαραίτητες επισκευές.

Οι Ξυλογραφίες του Οικονομίδη

ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΟΥΜΕ τη δημοσίευση των Ξυλογραφιών του κ. Γ. Οικονομίδη πάνω στα δημοτικά μας τραγούδια. Οι Ξυλογραφίες αυτές είναι μια εργασία συστηματική που έχει κάνει ο Οικονομίδης και ή εργασία αυτή άποκτά άκομη περισσότερο ένδιαφέρον, όταν σκεφθή κανείς πως ο Ξυλογράφος αυτός πήρε τα θέματα του στη γνησιώτερη πηγή από την οποία θα έπρεπε να έχουν πάρει το υλικό τους όλοι οι λογοτέχνες μας. Θα δημοσιεύσωμε ολόκληρη τη σειρά των Ξυλογραφιών του στα δημοτικά τραγούδια καθώς επίσης και μερικές άκομη εικονογραφίες του σε διηγήματα του Γιάννη Σκαρίμπα.

Ένα γράμμα του Ζακ ντε Λακρετέζ

ΕΞ άφορμής του άρθρου που έγραψε στην «Πρωία» για τον κ. ντε Λακρετέζ ο κ. Μπαστιάς, ο Γάλλος συγγραφέας έστειλε απ' το Παρίσι μια έπιστολή προς τον κ. Μπαστιά, στην οποία παρέχει έξηγήσεις των άποψεών του όσον άφορά την κρίση του ρομάντσου. Έπειδή άκριβώς το γράμμα έχει φιλολογικό χαρακτήρα, το δημοσιεύομε:

A Bord du «Pierre Loti»

Cher Monsieur,

J'aurais dû vous remercier plus tôt de l'article que vous avez écrit sur moi dans 'H Prouva, mais j'ai quitté Athènes très peu de temps après avoir eu le plaisir de vous connaître, et puis il m'a fallu faire traduire cet article, car mon amour de la Grèce ne m'a hélas! pas grécisé autant que je le souhaiterais.

Ce que l'on m'a traduit m'a plu d'un bout à l'autre et m'a démontré une culture et une pénétration d'esprit que notre trop bref entretien m'avait fait reconnaître. Toutefois il ne faut pas me croire un adversaire de Mauriac. Je dis seulement que lorsqu'il écrit que le relâchement des mœurs et la perte des disciplines catholiques risquent de ruiner le roman il oublie que la conscience humaine, avec ses retours, ses repentirs et ses pudeurs, qu'elle ne perdra jamais, suffit à nourrir les conflits romanesques.

Je quitte Athènes avec la ferme intention d'y revenir et de retrouver des paysages, des choses, des êtres qui savent si bien m'émouvoir. Et le livre que je vais écrire sur mes différents voyages dans votre pays me permettra d'attendre sans trop d'impatience mon retour vers vous.

Mon prochain roman paraîtra d'ici quelques semaines. Je vous l'enverrai au journal.

Croyez cher Monsieur à ma sympathie dévouée

JACQUES DE LAURETTE

Το υπόμνημα της διδασκαλικής δημοσπονδίας

ΤΙΣ χιλιάδες των δασκάλων της δημοτικής εκπαιδεύσεως έχει αναστατώσει ή άποψη των κύκλων του ύπουργείου, συμφώνως προς την οποία στις δύο κενές θέσεις του εκπαιδευτικού συμβουλίου πρέπει να διοριστούν Γενικοί Έπιθεωρητές. Έχομε τή γνώμη ότι το εκπαιδευτικό συμ-

Επί του «Πέτρου Λοιό»

Αγαπητέ Κύριε,

Θά έπρεπε να σ'ας ευχαριστήσω ένωρίτερα για το άρθρον που έγράψατε για μένα στην «Πρωίαν», αλλά έφυγα από τās Αθήνας εύ- θύς μετά την ευχαρίστηση που είχα να σ'ας γνωρίσω. Έξ' άλλου ήναγκάσθη να μεταφράσω αυτό το άρθρον, διότι ή άγάπη μου για την Ελλάδα δεν με έξελλή- νισε δυστυχώς τόσο όσον θα το εύχομουν.

Έκείνο που μου μετέφρασαν μου ήρεσε από την αρχή έως το τέλος και μου έφανερώσε μίαν καλλιέργεια και μίαν βαθύτητα πνεύματος που ή πολύ βραχεία συνομιλία μας με έκαμε να άναγνωρίσω. Πάντως δεν πρέπει να με νομίζετε αντίπαλον του Μωριάκ. Νομίζω μόνον ότι όταν γράφει πως ή χαλάρωσις των ήθών και ή άπάλεια της καθολικής πειθαρχίας άπειλούν να καταστρέψουν το μυθιστόρημα, λησμονεί πως ή ανθρώπινη συνείδησις, με τās άναμνήσεις της, τās μετανοίας της, την αιδώ της, που ποτέ δεν θα χάση, άρκεί διά τās τροφοδοτήσεις τās μυθιστορηματικές αντίθεσεις.

Έγκαταλείπω τās Αθήνας με την πρόθεσιν να επανέλθω και να επανεύρω τοπεία, πράγματα, πρόσωπα που γνωρίζουν τόσο καλά να με συγκινούν. Και το βιβλίον που θα γράψω επί των διαφόρων μου ταξιδιών εις την χώραν σας θα μου επιτρέψη να άναμείνω χωρίς πολλήν άνυπομονήσιν την επάνοδόν μου εις αυτήν.

Το προσέχες μου μυθιστόρημα θα έκδοθη έντός ολίγων εβδομάδων. Θά σ'ας το άποστείλω εις την έφημερίδα. Πιστεύσατε άγαπητέ κύριε στην έξαιρετική μου συμπάθεια.

JACQUES DE LAURETTE

βούλιο δεν πρέπει να παρουσιάξη καμιά μονομέρεια, αλλά να περιλαμβάνη ανθρώπους όλων των κατηγοριών της παιδείας. Η μέση εκπαίδευση αντιπροσωπεύεται, και μόνον άνθρωποι της δημοτικής εκπαιδεύσεως λείπουν, άνθρωποι που να γνωρίζουν πολύ καλά τα προβλήματα του κλάδου των και γενικώς την πραγματικότητα της κατώτερας εκπαιδεύσεως. Από της άπόψεως συνεπώς αυτής ή άποψη που ύποστηρίζει εις το υπόμνημά της ή δημοσπονδία και λογική είναι και σκόπιμη και με κανένα τρόπο δεν πρέπει το ύπουργείο να την άγνοήση.

Οι Κατήγοροι του Άλαιν Ζερμπώ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΣ μερικοί έπιτολχοι του Έμπορικου μας στόλου δημοσίευσαν έπιστολές με περιεχόμενα πολεμικά έναντίον του Άλαιν Ζερμπώ. Δεν έχομε την άφέλεια να ύποστηρίζομε ότι ο Ζερμπώ δεν έχει έλαττώματα, ούτε περι αυτού πρόκειται. Έκείνο που κάνει και ο στοιχειωδώς μυαλωμένος άνθρωπος είναι να ζυγιάση όσα λ. χ. άναφέρουν οι δύο πλοίαρχοι μας και το μεγάλο του κατόρθωμα να νικήση όχι μονάχα τη θάλασσα μά και την άπόλυτη μοναξιά άνάμεσα στα φοβερότερα στοιχεία. Και είναι τόσο μεγάλο, τόσο μοναδικό αυτό το κατόρθωμα όστε να μορφή κανείς να παραβλέπη και να του συχωρήσά λάθη φυσικά σε όλους τους ανθρώπους. Άπορούμε μάλιστα πως οι έπιστολογράφοι, αφού είναι και καπετάνιοι, δεν εξέτίμησαν όσο έπρεπε το μεγάλο άθλο του ανθρώπου, αλλά πρόσεξαν ζητήματα που δεν ύπάρχουν καν, όταν σκεφθή κανείς τα κατορθώματα του Ζερμπώ.

Η Έκθεση Καλλιτεχνών

Η πανελλήνιος έκθεση του συνδέσμου καλλιτεχνών συγκεντρώνει μ'έν πολλόν κόσμον άλλα δεν φαίνεται να συγκεντρώνη άγοραστάς. Μέχρι της στιγμής αυτής έλάχιστα έργα έχουν άγορασθή και το φαινόμενον έθεωρήθη άνεξηγήτον. Ημείς άποδίδομε το πράγμα εις ούσιαστικήν άδιαφορίαν αυτών τούτων των ζωγράφων που έκθέτουν για να μην πούμε εις αντίδραση. Και το πράγμα είναι κάπως φαικικό. Ο κάθε ζωγράφος στην έκθεση αυτή αντιπροσωπεύεται με ένα ή δύο του έργα και μάλιστα όχι εκείνα που τον αντιπροσωπεύουν περισσότερο και γι' αυτό δεν ένδιαφέρεται να κινήση το ζήλο του κύκλου εκείνου των άγοραστών που έκτιμούν την εργασία του. Ο καθένας από τους ζωγράφους που έκθέτουν έτοιμάζει μια έκθεση για το χειμώνα και δεν έχει κανένα λόγο να έξαντλήση τα ήθικα του κεφάλαια για να προσελκύση κόσμον σε μια γενική έκθεση στην όποια ο ζωγράφος έκτός των άλλων τρέχει και τον κίνδυνον της συγκρίσεως. Αυτό είναι νομίζομε οι βασικοί λόγοι για τους όποιους ή 7η έκθεση του συνδέσμου καλλιτεχνών δεν συνεκέντρωσε τον κόσμον των άγοραστών που συνειθίσαμε να βλέπομε σ' όλες σχεδόν τις άλλες εκθέσεις. Με αυτό δεν θέλομε να πούμε πως δεν πρέπει να γίνονται τέτοιες όμαδικές εκθέσεις, ούτε ότι θα καταδικασθούν στην Ελλάδα όριστικώς. Κάθε άλλο. Έκείνο που νομίζομε είναι ότι άλλοι άνθρωποι έκτός από τους έκθέτοντας ζωγράφους, μια όργάνωση φιλοτέχνων λ. χ. θα ήταν περισσότερο άρμόδια να όργανώνη τέτοιες εκθέσεις και να τις λανσάρη καταλλήλως.

Ένα στίτι

ΑΕΙΖΕΙ τον κόπο να προσέξουν οι φιλότεχνοι ένα στίτι που έχτιστηκε τελευταίως στην όδο Πραξιτέλου από τον κ. Γ. Πετούπολο. Όλόκληρη ή πρόσψη είναι καμωμένη από ψηφιδωτό. Η μακέτα είναι έργο του Ρενιέρη και είναι καμωμένη με πολύ γούστο. Αν όσοι έχον χρήματα έκαναν τέτοια στίτια, ή αισθητική των Αθηνών θα ήταν διαφορετική. Το στίτι αυτό δεν μοιάζει με τους κολοσσούς εκείνους, τα αρχιτεκτονικά τέρατα, που πιέζουν την ψυχή κάθε ανθρώπου, αλλά είναι άπλο, και το μάτι ξεκουράζεται στο αντίκρουσμά του. Η ιδέα μάλιστα ή πρόσψη του να γίνη από ψηφιά άξίζει κάθε έπαινο και όσοι άγαπούν την Αθήνα και άγωνίζονται για την αισθητική εμφάνισή της δεν μπορούν παρά να την χειροκροτήσουν.

Ο ΚΟΣΜΑΣ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἐ τὸν χόνευε τὸν Κοσμά κανεὶς στὸ Σαλιγλί. Ἦταν ἀπὸ κείνους τοὺς ἀνθρώπους πού δὲ δίνουν ρέστο σὲ κανένα. Πάντα ἀμίλητος καὶ κακομούτσουνος. Μόνο μὲ τὴ γυναίκα του, πού τὴν εἶχε κλεμένη, λέγαν πὼς μόνοιαζε.

Κανένας φαμελίτης δὲν τοῦκανε παρέα. Ὅλοι νοιώθαν τὸν ἑαυτὸ τους κοντά του ἀπροφύλαχτο.

Μὲ τὸ ψηλὸ φέσι, τὶς γεμενιὲς μπότες καὶ τὸ καμτσίκι στὸ χέρι, περνοῦσε κάθε πρωτὶ ἀπ' τὸ μεγάλο δρόμο, γιὰ τὸ τσαρσί.

Μὲ τὸ μακρὸ λαιμὸ του καὶ τὸ μεγάλο κεφάλι τεντωμένο, φαινόταν σὰν ἀνάποδο θαυμαστικό.

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ Κοσμάς, καὶ κανένας ἄλλος...

Τὸν εἶχε φέρει ὁ καινούργιος καημακάμης (1) μαζύ του· γι' αὐτὸ τᾶχε καλὰ καὶ μ' ὄλους τοὺς τουρκαλάδες. Ὅλο μ' αὐτοὺς ἔκανε παρέα, κι' ἔβγαζε τ' ἄχι τους.

Τοὺς Ρωμιούς λὲς καὶ τοὺς μισοῦσε. Μὲ τ' ἀστρακαδένιο κιουλάφι του, δὲν εἶχε τίποτα χριστιανικὸ στὴν ὄψη του. Οὔτε στὴν ἐκκλησιὰ πάταγε ποτέ.

Παιδιά σκυλιὰ δὲν εἶχε· ἐν' ἀντρογόγνο, καὶ τρώγαν ὄλο χαράμικα ἀπὸ σπιονιὲς καὶ ἀβανιὲς.

Ἡ γυναίκα του ὅμως, κάθε Κυριακὴ, πῆγαινε στὴν ἐκκλησιὰ. Μὲ τὸ παντατίρι της στὸ λαιμὸ καὶ τὴ σουρτὴ φούστα.

Πάντα ἀναβε δυὸ κεριά· ἓνα γιὰ τὸν ἑαυτὸ της καὶ τ' ἄλλο γιὰ τὸν Κοσμά της. Ἔτσι, πού ὁ δημογέροντας κάθε Κυριακὴ νὰ τῆς τὰ βάζη χωριστὰ σὲ μιὰ γωνιά τοῦ παγγαριοῦ. Σὰν ἔμπαινε ἀπ' τὴ μεγάλη πόρτα, ἢ μιὰ κουντοῦσε τὴν ἄλλη. — Ἡ Κοσμάδαινα μὲ τὸ παντατίρι της!

Μὰ τὴν ἀλήθεια, παντατίρι λέγαν, μὰ κι' ἄξιζε δολάκιρο βιός· ἦταν ὄλο διαμάντι καὶ θουμπίνι, πού νὰ θωλώσῃ τὸ μάτι σου.

(1) Πολιτικὸς διοικητής.

Μόνο τ' αἰ Κοσμά ὁ παπᾶς πῆγαινε στὸ σπίτι τους κ' ἔκανε παράκληση.

Τὴ μέρα κείνη ὁ Κοσμάς ἦταν πιὸ βολετός, πιὸ ζεστός· χαμογελοῦσε καὶ λίγο. Τοῦκανε τὸ μεσημεριάτικο τραπέζι· κι' ἀπὲ τοῦδινε καὶ μιὰ κίτρινη (1) γιὰ τὸν κόπο του.

Τὶς ἄλλες μέρες τὶς περνοῦσε μὲ τὸν καημακάμη καὶ τὸ μελεντιὲ ρεϊζί. (2)

Μὲ τ' ἀστρακαδένιο φέσι του δὲν ἔδειχνε κανένα συγγενικὸ μὲ τοὺς Ρωμιούς.

Ὅποτες γινόταν νταβᾶς, (3) κλειδιά, φόνος, θὰ τὸν ἔβλεπες κι' αὐτὸν ἀνακατεμένο.

Οἱ Ρωμιοὶ τοῦ πλέρωναν διπλὸ μεντελί, (4) γιὰ νὰ ξεφύγουν τὴν πέτρα. (5) Πολλοὶ λέγαν πὼς τὸν εἶχαν συνεντέψει καὶ πὼς μόνο ἡ γυναίκα του δὲ θέλησε ν' ἀλλάξῃ τὴν πίστη της.

Οἱ Τοῦρκοι τὸν φώναζαν «Κοσμά Ἐρέντη».

Μὰ μόνο μὲ τοὺς γιουρούνηδες (6) δὲν τᾶχε καλὰ· γιὰ τὸν εἶχε φέριε ἀβανιὲς πὼς πωλοῦσαν ἀκριβὰ στὸ παζάρι.

Γι' αὐτὸ, καὶ σὰν ἄκουγαν Κοσμάς γκελιόρ, (7) κρύβαν ὅ,τι καλὸ εἶχαν.

II

Τότες μυριζόταν πὼς θὰ γίνῃ κι' ἡ ἀνακωχή· οἱ Τοῦρκοι βριάζανε ἀπ' τὸ κακὸ τους.

Κάθε μέρα νταβᾶδες καὶ πετσοκόματα στὸ χωριό. Κάθε τόσο πέφταν σπιονιὲς ἀπ' τὸν Κοσμά.

Κεῖνος πάντα ἤσυχος, περήφανος, κατέβαινε τὴν ὄρισμένη ὥρα του, γιὰ τὸ τσαρσί, μὲ τὸ καμτσίκι στὸ χέρι.

Οἱ Τοῦρκοι μᾶς κνιτοῦσαν μὲ μισὸ μάτι. Εἶχε διαδοθεῖ, πὼς θὰ γινόταν σφαγή. Θᾶπεφτε λεπίδι στὰ μεγάλα κεφάλια καὶ χέρι στὰ πλούσια κεμέρια.

Ἀρχισαν σιγὰ σιγὰ οἱ ραγιάδες νὰ πέρουν πὸδι ἀπ' τὸ Σαλιγλί. Ἄλλος

(1) Λίρα χρυσιή.

(2) Δήμαρχος.

(3) Δίχη.

(4) Ἐξαγορά.

(5) Ἀγγορεία στὰ μέσα της Ἀνατολῆς.

(6) Χωριάτες τοῦρκοι.

(7) Ἐρχεται.

γιὰ τὸ Κασαμπᾶ, ἄλλος γιὰ τὴ Μανησιὰ καὶ ἄλλος γιὰ τὴ Σμύρνη.

Τὸ χωριὸ ἔαφνικὰ βρέθηκε μόνο. Μιὰ μέρα ἦρθε διαταγὴ ἀπ' τὸ Βαλῆ τῆς Σμύρνης· ὁ καημακάμης θᾶφαινε γιὰ πιὸ μέσα ἀπ' τὸ Σαλιγλί.

Οἱ ραγιάδες πού πῆραν τὸ μπουζιτὲ πῆγαν νὰ πετάξουν ἀπ' τὴ χαρὰ τους.

Οἱ Τοῦρκοι ἦταν καταφραμακωμένοι· οἱ περισσότεροὶ δὲν εἶχαν ἀνοίξει δυὸ μέρες τὰ μαγαζιά τους.

Τὸν ἀγαποῦσαν τὸν καημακάμη, γιὰ τὴν πῆγαινε ἓνα μὲ τὰ τσαλίμια τους.

Τὴν ἄλλη, σὶς 11, πού θᾶρχόταν ἡ μεσημεριανὴ πόστα, οἱ Τοῦρκοι, ὁ Κοσμάς καὶ μερικοὶ Ρωμιοὶ—γιὰ τὰ μάτια—τὸν μαρκαζάραν.

Γύρισαν ὄλοι, σὰ βρεμένες κότες.

Ὁ Κοσμάς πιά δὲν βαστοῦσε τὸ καμτσίκι του. Μὰ πιὸ πολὺ παραξευτέθηκαν οἱ Ρωμιοί, πού δὲν ἔφυγε μὲ τὸν ἀφέντη του.

Πολλοὶ εἶπαν, πὼς σὰν ἔφτανε ὁ καημακάμης καὶ ταχτοποιοῦταν, θὰ τὸν μνηοῦσε.

Τὸ βράδυ κείνο κοιμήθηκαν ὄλ' οἱ Ρωμιοὶ νωρίς, γιὰ τὴν μιὰ πού δὲν ἦταν ὁ καημακάμης, τὸ λῦσε καὶ τὸ δέσε βρισκόταν στῶν Τουρκῶν τὰ χέρια, καὶ πάντα ἦταν φόβος.

Οἱ Γιουρούνηδες τὸ μυρίστηκαν πὼς ἔφυγε ὁ καημακάμης κι' ἔμεινε ὁ Κοσμάς.

Στὸ παζάρι κείνη τὴ μέρα φέραν ὅ,τι θέλαν χωρὶς φόβο πιά. Τὰ φτερά τοῦ Κοσμά εἶχαν πέσει· μὰ πάντα οἱ νοικοκυραιοὶ φοβοῦνται τὸ λυσσάρικο σκυλί...

Τὴν ἡμέρα κείνη δὲ βγήκε ὄξω· μόνο κεῖ κατὰ τὶς 10 τὸ βράδυ πῆγε νὰ πιῇ ἓνα τσιτσιμίρι μὲ τὸ μουφτή.

Οἱ Τοῦρκοι ἦταν ἀμίλητοι!

Τὴν ἄλλη, πού ἦταν Κυριακὴ, φοβοῦνταν ὄλοι μὴ γινόταν κανένα κακὸ.

Γιὰ τὸν Κοσμά ἀποβραδὺς εἶχαν κάνει συμβούλιο στὸ κονάκι. Ὁ Κοσμάς—παράξενο πράγμα—δὲν εἶχε πάει μαζύ τους.

III

Ξημέρωσε ἡ μέρα τοῦ Θεοῦ· οἱ λίγοι Ρωμιοὶ μὲ τὶς γυναῖκες τους, πού δὲ φοβόνταν ἀστραπές, πῆγαν στὸν Ἅγιο Κωνσταντῖνο νὰ λειτουργηθοῦν. Ἡ ἐκκλησιὰ κείνη τὴ μέρα, μ' ὄλο πούταν τόσο λίγοι οἱ πιστοί, φαινόταν χαρούμενη.

Μὰ τόσο χαρούμενη... Κι' ὁ παπᾶ Εὐθύμης ἀκόμα, πού πάντα τὸ κατεβασμένο ὡς τὰ φρύδια καλυμαῦκι του ἔδειχνε τρικυμία. Ὡς κι' ὁ ψάλτης, ὁ Λαδῆς ὁ ἀλευράς, μ' ὄλα του τὰ γε-

ροντάματα ἔβγαζε μιὰ φωνὴ πού νόμιζες πὼς θὰ σκίση στὴν ὄροφὴ τὸν παντοκράτορα καὶ θ' ἀνεβῆ ψηλά, ψηλά, γιὰ εὐχαριστία.

Μὰ ἓνα πρᾶμα, σὰν μεσοῦσε ἡ λειτουργία, φάνηκε σ' ὄλους παράξενο.

Ἡ Κοσμάδαινα, μὲ τὸ παντατίρι της καὶ τὴ σουρτὴ της φούστα, δὲν εἶχε ἔρθει!

Αὐτὸ δὲν εἶχε γίνει ποτές!...

Τὸ στασίδι της ἔμεινε ἔρημο, παραπονεμένο. Ἀκόμα καὶ τὰ δυὸ κεριά στὴ γωνιά τοῦ παγγαριοῦ περιμέναν.

Παράξενο πρᾶμα!

Ὁ παπᾶ Εὐθύμης, σὰν τελείωσε ἡ λειτουργία, πῆρε τὰ δυὸ κεριά καὶ τᾶναψε γιὰ χάρη της.

Ἡ κίτρινη ποῦχε πάρει βαστοῦσε ἀκόμα...

Κι' ἀπόλυσε ἡ ἐκκλησιὰ ἤσυχα—ἤσυχα, σὰ νὰ εἶχε λείψη κάποιος ἀναμπαμπούλας.

Κι' ἡ κάθε μιὰ, ποῦπερνε τ' ἀντιδωρό της ἀπ' τὰ χέρια τοῦ παπᾶ Εὐθύμη, ψιθύριζε: «Ἡ Κοσμάδαινα μὲ τὸ παντατίρι της δὲν ἦρθε· πέσαν τὰ φτερά τους!...»

Ὁ παπᾶ Εὐθύμης κουνοῦσε τὸ κεφάλι του μ' ἓνα ἀδύνατο χαμόγελο.

— Ἡ κίτρινή του θὰ χανόταν!

Ὅλη τὴν ἡμέρα τῆς Κυριακῆς ὁ Κοσμάς δὲν πέρασε ἀπ' τὸ φαρδὺ δρόμο, σὰν πάντα.

Τὸ πρᾶμα πῆγαινε καὶ τοὺς Τοῦρκους ἀκόμα, πούγαν νταβᾶ, καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ λείψῃ ὁ Κοσμάς.

Ἐνα κανόνι (1) πῆγε σπίτι του, κεῖ ἀπ' τοὺς μπαχτσέδες, νὰ τὸν φωνάξῃ.

Χτύπησε κανεὶς δὲν τ' ἀποκριθῆκε.

Ἄνοιξε τὴν πόρτα, πούταν μισογυρτὴ, καὶ δρασκελίσε στὸ χαγιατί.

— Κοσμά ἔφεντη!—ξαναφώναξε τὸ Τουρκί· μὰ οὔτε φωνὴ οὔτ' ἀκόραση.

Τὰ χρειάστηκε τὸ χαγιατί ἦταν ἄνω κάτω.

Καρόγλες, κἀντρα πεσμένα καὶ σπασμένα. Ἐνα τζεσμέδι γιουρούνηδες ἦταν ὀλόρθο ὀμπρὸς στὴν πόρτα.

Ὁ ἀγέρας, πού εἶχε μπεῖ ἀπ' τὴν πόρτα μισάνοιξε τὴν κρεββατοκάμαρα.

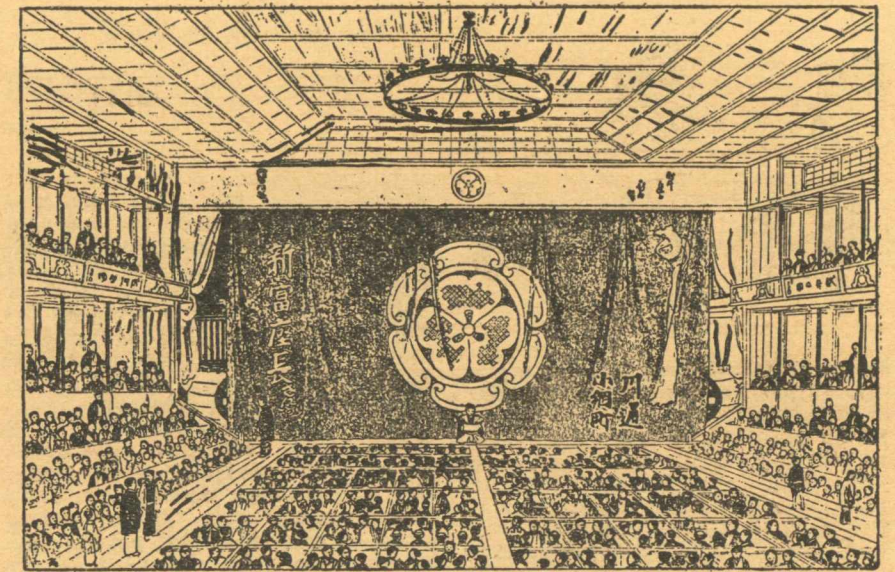
Ἐν' ἀκόμα τζεσμέδι ἦταν ὀλόρθο, ξεπίτηδες λὲς ἀφημένο, πάνω στὸ κρεβάτι· καὶ στὸ στήθος τοῦ Κοσμά, πού πλάγιαζε ξέννοιαστα, μιὰ γιάμα! Ἡ γυναίκα του, γερμένη ἀπ' τ' ἀριστερὸ της, ἦταν κατάμαυρη μὲ τὰ μάτια δυὸ πιθαμὲς ὄξω.

Οἱ Γιουρούνηδες θὰ πουλοῦσαν πιά τὸ βούτυρό τους ὅσο θέλαν...

Ἰούνης 1929

ΤΑΣΣΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

(1) Χωροφύλακας

Θέατρο στὸ Τόκιο

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ

Ἡ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΗΝ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ - ΤΟ ΠΑΙΞΙΜΟ - Ο ΑΦΕΛΗΣ
ΕΠΑΡΧΙΩΤΗΣ - ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

δρόμο ἀλήτης, ντυμένος κουρέλια. Πῶς νὰ

γιαπωνέζος ἠθοποιὸς δίνει μεγάλη σημασία στὴν ἀκρίβεια τῆς ἐνδυμασίας. Πληροφορεῖται, ρωτᾶ, ἔξετάζει υπομονητικὰ καὶ προσεκτικὰ, πρὶν ἀποφασίσει τί θὰ φορέσῃ στὴν παράσταση. Ἐνας ἠθοποιὸς κάποτε ἐπρόκειτο νὰ παραστήσῃ τὸν ἥρωα Σαντακούρα, πού, ἔταν ἐδιώχθηκε ἀπ' τὸν κύριό του, τράβηξε στὸ δρόμο ἀλήτης, ντυμένος κουρέλια. Πῶς νὰ παραστήσῃ ὁ ἠθοποιός; Δοκίμασε πολλὰ κουστουμιά, μὰ κανένα δὲν τοῦ ἄρεσε. Εἶχε σχεδὸν ἀποθαρρυνθεῖ, ὅταν ἡ τύχη ἀβήγησε τὰ βήματά του σ' ἓνα νὰ μ' ἔμπεσε μέσα καὶ παρεκάλεσε τὸ Βοῦδδα νὰ τὸν βοηθήσῃ. Στὸ δρόμο πού ἐγύριζε τὸν ἔπιασε δυνατὴ βροχὴ καὶ τὸν ἀνάγκασε νὰ καταφύγῃ σ' ἓνα ὑπόστεγο. Ἐκεῖ βλέπει ἔξωφρα νὰ καταφθάνῃ ἓνας ἀνθρώπος ὄχρος, ἀπαίσιος, κουρελιάρης, βρώμικος, λιγδιασμένος, πού βαστοῦσε στὸ χέρι του μιὰ παλιὰ τρύπια ὀμπρέλλα, μὲ σπασμένο χέρι, ἓνας τύπος ἀντιπροσωπευτικὸς τῆς καταπτώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἠθοποιὸς τὸν παρατηρεῖ, τὸν μελετᾷ

καὶ πείθεται πὼς ὁ ἀγνωστὸς αὐτὸς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Βοῦδδας, πού εἰσήκουσε τὴ δέσησή του. Χωρὶς νὰ περιμείνῃ νὰ κοπάσῃ ἡ βροχὴ, τρέχει στὸ σπίτι του, μάζευει τὴν γυναίκα του, τὰ παιδιά του, τοὺς δηπρέτες του, τοὺς περιγράφει τὸ ὄραμα πού εἶδε, τὸ ἀνακουνθεῖ μαζύ τους καὶ παρουσιάζεται στὴ σκηνὴ ντυμένος σὰν ἐκεῖνον τὸν ἀλήτη, ἐνῶ τὸ ἀκροατήριον ἔσπα σὲ παρατεταμένα χειροκροτήματα.

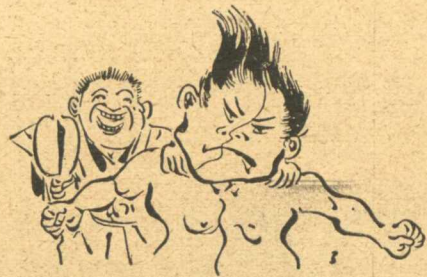
Ἡ ἀγάπη τῆς πραγματικότητος δὲν περιορίζεται στὰ σκηνικά καὶ τὴν ἐνδυμασίαν· ἐπεκτείνεται καὶ στὸ παίξιμο. Ὁ γιαπωνέζος ἠθοποιὸς ἀναλύει προσεκτικώτατα τοὺς χαρακτήρας. Ὅταν μιὰ φορὰ ὁ διάσημος τραγωδὸς Ὀλοβᾶγια ἐπρόκειτο νὰ παραστήσῃ ἓνα ἔμπορο κατεστραμμένο ἀπὸ ἀλλεπάλληλα οἰκονομικὰ ἀτυχήματα καὶ καταβεβλημένον ἀπὸ οἰκογενειακὰς δυστυχίας, υπεβλήθη σὲ μιὰ ζωὴ πού θὰ τὸν ἔκανε νὰ ζήσῃ τὸ ρόλο του. Φόρεσε κάτι παλιὰ ροῦχα, περιώρισε τὸ φαί του καὶ καθήγητος καὶ τὸ καθημερινὸ του λουτρό, πρᾶγμα πού στὴν Ἰαπωνία θεωρεῖται πὼς εἶναι ἡ μεγαλύτερη θυσία. Σὲ λίγο τὸν κατέλας μιὰ ἀπερίγραπτη μελαγχολία, ἐβεβαιώθηκε πὼς ὁ κατεστραμμένος ἔμπορος ἦταν αὐτός, καὶ ὁ ψυχικός του κλονι-

Τὸ κικρίνι τῆς πρωταγωνίστριας

EUGÈNE MELCHIOR DE VOGÜE

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ ΦΕΝΤΙΑ

Τραγική σκηνή

ομός ήταν τέτοιος που οι συγγενείς του αναγκάστηκαν να φωνάξουν ένα γιατρό που με πολλόν κόπο κατώρθωσε να του αποδώσει την υγεία του.

Με την φροντίδα όμως αυτή που καταβάλλουν για την αρτιότητα του παιζιματος, η εκτέλεσις του ρόλου τους είναι τελεία από πάσης απόψεως. Δύο μικρά ανέκδοτα θα το δείξουν :

Ο ήθοποιός Ισακίβα Ισιζο παρίστανε έναν αρχηγό περατών που έφερτο άνευλαβώς στον πατέρα του. Έξαφνα ζωηρά συγκινηθεί καταλαμβάνει τους θεατάς. Στη σκηνή γίνεται κάποιο εγκλημα, αληθινό τη φορά αυτή. Ένας επαρχιώτης θεατής, αγανακτισμένος για την διαγωγή του αρχηγού των περατών, και πιστεύοντας πως ο, τι έβλεπε γινόταν αληθινό, θέλησε να σώσει τον δυστυχημένο πατέρα από τα χέρια του γιου του, και ώρμησε πάνω στον ήθοποιό και τον έχτυπησε με το μαχαίρι του. Μόλις κατώρθωσε ο δυστυχής τραγωδός να γλυτώσει το θάνατο.

Μιά άλλη φορά ο ήθοποιός Ζεμπίζο επρόκειτο να παραστήσει έναν ληστή που, αφού εκούκωσε έναν άνδρα τον έχθρο του, σφάζει και τους δυο γιους του τελευταίου. Ο ήθοποιός έπαιξε τόσο καλά το ρόλο του, που ένας από τους θεατάς σηκώθηκε εξηγριωμένος και του έρριξε την ταμπακίρα του, που τον έχτυπησε στο μέτωπο και του γέμισε το πρόσωπο καπνό. Ο Ζεμπίζο την έμαζεψε και παρεκάλισε τον θεατή να του την άρειση σαν δείγμα της απόλυτου ακριβείας του παιζιματός του.

Από κάμποσο καιρό όμως το Ιαπωνικό θέατρο άρχισε να μην άγνοη το ευρωπαϊκό, μα τα ιστορικά έργα εξακολουθούν πάντοτε να έχουν την προτιμήσή του. Τα έρωτικά δράματα δεν στέκονται εύκολα στην Ιαπωνία. Ο Γιαπωνέζος άγνοει το φιλί, το ραντεβού, το φλέρτ. Ούτε και οι τραγουδιστές των ευρωπαϊών συγγραφέων τον ενδιαφέρουν. Όταν ο Φουκοδοι - Τχέν - Ισιρο θέλησε να ανέδωξη στη σκηνή τον Αμλέτο, έγνωρισε μια πανηγυρική άποτυχία, για την οποία γράφει : «Δεν εκατάλαβαν και δεν μπορούσαν να καταλάβουν οι Γιαπωνέζοι δεν αντιλαμβάνονται τις ωραιότητες του Αμλέτου: Είναι ψυχολόγοι, αλλά η ψυχολογία τους διαφέρει τελείως από την ραφφιναρισμένη ευρωπαϊκή ψυχολογία.»

Τ Ε Λ Ο Σ

Κωμική σκηνή

αίδι όταν ήμουνα ζούσε στη χώρα ένας γέρος πραματευτής που το λέγαν μπάρμπα Φέντια. Κανείς δεν τον ήξερε νάχη άλλο όνομα. Πούθε έρχονταν ο μπάρμπα Φέντια; Νάχε τάχα ποτέ του κάνα σπίτι, κάνα αφεντικό, καμιά πιό χριστιανική δουλειά;

Κανείς δεν θα μπορούσε να το πη. Στόν τόπο μας υπάρχουν τόσο άνθρωποι που ζούνε μοναχικοί φαινεται πως ο Θεός τους έσπειρε άσκοπα, κι' ύστερα τους έχασε, σαν τους γλάρους στη θάλασσα, τ' άχρηστα πουλιά, μόνους, χωρίς να στέκονται σ' ένα μέρος ποτέ. Ο μπάρμπα Φέντια γύριζε τα χωριά τέσσερες πέντε φορές το χρόνο τον βλέπανε να περνά με το άχαμό του άλογο και το χοντρό του μπόγο.

Δεν τον αγαπάγανε. Πρώτα - πρώτα έκανε μια δουλειά που οι χριστιανοί άφίρουνε συνήθως στους γούφους και τους έβραίους με την πλακουτσή τραγιάσκα του, τη μακρούα, κουρελιασμένη γούνα του από άλλοπο, το φοβισμένο του ύφρος, που τον έκανε σαν ξυλισμένο σκυλί, έμοιαζε με λωποδύτη μάλλον παρά με τίμιο ρώσσο χωριάτη, που ντένεται σωστά, με σκούφο, με προβεία, έχει άνοιχτόκαρδη ματιά και το χαμόγελο στα χείλια. Κι' ύστερα, οι χωριάτες ύποπτευόνταν τον γέρο πραματευτή πως έκανε μάγια' λένε πως όλοι που τριγυρνάν έτσι τα κάνουν αυτά τα βιβλία, το μελάνι, τις πέννες, τα γυαλιά που τα φορείς και βλέπεις έναν άνθρωπο τρία βέρστια πέρα, δεν τάχουνε για τα μαύρα μάτια στον πάτο της σακκούλας τους τριγυρνάν παντού, κυτάν προσεχτικά όλα τα σπίτια, κοιμώνται έκει τη νύχτα και ξεκινάνε χαράματα' δεν είναι παράξενο να ματιάσουν τα παιδιά και τα κοπάδια.

Εγώ όμως τον αγαπούσα τον μπάρμπα Φέντια. Ήταν άναπόσπατο μέρος της παιδικής μου ηλικίας, στη μνήμη μου βρισκότανε στην ίδια θέση με τις έντυπώσεις άπ' τις εύτυχισμένες μου μέρες. Όσο φτάνει η μνήμη μου θυμάμαι τον πραματευτή, πούταν άχώριστος τις παραμονές των μεγάλων γιορτών.

Την τελευταία φορά που ο μπάρμπα Φέντια ήρθε στο σπίτι μας, ήτανε μια Κυριακή της σαρακοστής, το βράδυ, ύστερα από μια άσκημη βροχερή μέρα. Πρίν ξαναφύγει, κύτταξε τον ουρανό και με ρώτησε δειλά αν δεν θα τον άφινανε να κοιμηθί στο σταύλο μαζί με τ' άλόγο του. Όταν τ' άκουσε η μητέρα μου, φοβήθηκε κι' ο πατέρας μου το άρνήθηκε όρθά - κοφτά. Ο γέρος έμπορος άπομακύνθηκε χωρίς να επιμείνει. Έτρεξα από πίσω του και του είπα σιγά.

« Μπάρμπα Φέντια, η άποθήκη του μύλου είναι άνοιχτή, ξέρεις, κάτω άπ' το νεροφράχτη' μα μπορούσες να κοιμηθής έκει.»

—Εύχαριστώ, μπάριν, μου άπήντησε, μα θα φτάσω μια φορά στην πόλη.

—Κι' αν η θύελλα σε πιάση στο δρόμο, τι θα γίνης;

—Δεν πειράζει, μπάριν. Ποιός κυττάει τον μπάρμπα Φέντια; Δεν πιάνει πολλόν τόπο στόν κόσμο του Θεού' αν πάθη κάνα κακό, κανένας δεν θα νοιαχτή.»

Το πρωί ο πατέρας μου μπήκε συγκινημένος στην κάμαρά μου και μούπε τα νέα :

—Δόξα σοι ο Θεός μούπε, που δε σάκουσα. Τα συγγατήριά μου για τον προστατευόμένο σου!»

Και μου διηγήθηκε πως τη νύχτα είχανε βάλει φωτιά στο σπίτι ενός γείτονά μας, ενός άρχοντα που κακομεταχειριζόταν τους χωριάτες και δεν τα πήγαινε καλά μ' αυτούς. Ο πατέρας μου δεν είχε άμφιβολία πως αυτό τόκαμε εκείνος ο παλιάνθρωπος που λίγο έλειψε να κοιμηθί σπίτι μας. Κι' αλήθεια τον έπιασαν την ίδια μέρα να τριγυρνά σ' ένα δάσος κοντά στο σπίτι πουχε πιάσει φωτιά. Τα πράγματα όμως έδειχναν την ένοχη μιάς γυναίκας του χωριού μας, της Ακουλίνας, που δούλευε στο σπίτι του γείτονά μας. Αυτή η γυναίκα, πουχε διωχτεί την παραμονή της πυρκαϊάς, δεν είχε ξαναφανεί στην καλύβα της ως το πρωί και δεν μπορούσε να δικαιολογήσι τη έκαμε τον καιρό της. Η άστυνομία άφισε τον Φέντια άφου τουδωσε πρώτα τη διαταγή να εγκαταλείψη τη χώρα.

Σε τρεις μήνες γινόταν η δίκη. Τα ξέρετε τα επαρχιακά μας δικαστήρια: μια γυμνή αίθουσα, με δυο σειρές καθίσματα δεξιά και άριστερά' στο βάθος, πάνω σ' ένα ξύλινο ύψωμα, ένα τραπέζι για τους δικαστές' από πίσω τους, στόν άσβεστωμένο τοίχο ένα μεγάλο προγγυλό ρολόι κι' ένας Χριστός. Τη μέρα εκείνη η αίθουσα ήτανε γεμάτη' στα δεξιά καθίσματα, όλοι οι άρχοντες, οι ιδιοκτήτες της χώρας, οι άνώτεροι λειτουργοί της πόλεως' στ' άριστερά καθίσματα οι χωριάτες της Ιβάνοφκας. Τό χωριού πουχε καιει, και του χωριού μας, όλοι σχεδόν. Στο εδάλιο του κατηγορουμένου η Ακουλίνα' λίγο πιό πάνω της μια συγγένισά της έπαιξε με δυο κορίτσια κι' είχε ένα μικρό στην άγκαλιά' ήταν τα παιδιά της Ακουλίνας.

Ο εισαγγελέας διάβασε το κατηγορητήριο. Οι κατηγορίες κι' οι άποδείξεις τους ήταν πολλύ ένοχοποιητικές για την Ακουλίνα. Ο άντρας της, ένας ύποπτος άνθρωπος, είχε πεθάνει τελευταία άπ' το πολύ κρασί' αυτή έμεινε χήρα με τρία παιδιά και πάντα είχε δείξει έναν πρόστυχον και άκοινώνητον χαρακτήρα. Η κυρία Ιβάνοφκα την είχε δείρει για την αυθάδειά της και την είχε διώξει, κι' αυτή άφισε την αυλή άπειλώντας την κυρία της, μπροστά σ' όλο το προσωπικό, λίγες ώρες πρίν άπ' την πυρκαϊά. Το βράδυ άγόρασε άπ' το μιλωνά ένα χειραμάξι άχυρο' ύστερα χάθηκε. Το πρωί γύρισε στο χωριό μας, κουρασμένη, λασπωμένη, μ' άδειανό άμάξι κι' έκανε τάχα πως δεν ήξερε πως Ιβάνοφκα είχε καιει τη νύχτα.

Η Ακουλίνα έλεγε πως είχε πάει τα άχερα κι' είχε κοιμηθί σ' ενός εξαδέλφου της, του Αντώνη Πετρόβιτς, Αυτός ο

Αντώνης είχε άφισει λίγο ύστερα τη χώρα, κι' είχε πάει να βρη τύχη στην Όντέσσα, όπου μπήκε ναύτης σ' ένα ξένο βαπόρι, κι' έτσι το δικαστήριο δεν μπόρεσε να τον βρη' μα η άπουσία του μόνου αυτού μάρτυρος ύπερασπίσεως δεν είχε μεγάλη σημασία' το άλλοπο, που προέβαλλε η κατηγορουμένη δεν έλεγε τίποτα, μια κι' όλα έδειχναν την ένοχη της. Ο εισαγγελέας τελείωσε την άγόρευση του που χτυπούσε κάτω άπ' το Σταυρωμένο, σα να βαστούσε το μέτρο της αιώνιας δικαιοσύνης.

Σε λίγο η Ακουλίνα ξανακούστηκε κι' έφριξε στην πόρτα μια στεργή άπελλιμένη ματιά. Πολλοί άκολουθήσαν τη διεύθυνση των ματιών της' τη στιγμή εκείνη κανένας δε θ' άπορούσε, νομίζω, αν ο Αντώνης Πετρόβιτς παρουσιαζότανε στην πόρτα. Έχαμα, τ' όμολογώ, όπως κι' οι άλλοι, και γύρισα.

Η πόρτα δεν άνοιξε' μα κοντά της είδα μια γούνα από άλπο, που τη γνωρίζα καλά, με τις ψιλές δίπλες της, και τη μυροδιά της που θύμιζε κούο και χιόνι. Ο μπάρμπα Φέντια είχε μπει μέσα και κρυβόταν πίσω μου. Κι' ενώ ο πρόεδρος άρχισε το διάβασμα της αποφάσεως, ο μπάρμπα Φέντια έβλεπε το κεφάλι του κι' έβριχε κύτταξε τα παιδιά της Ακουλίνας, ύστερα το Χριστό, κι' έξαφνα, με μεγάλη προσοχή, για να μην άνησυχήση κανένα, προχώρησε, με το δειλό του βιαστικό περπάτημα, στόν άδειο διάδρομο, στη μέση άπ' τις δυο σειρές καθίσματα. Όταν έφτασε μπροστά, γονάτισε, έκαμε το σταυρό του, και στάθηκε μπροστά άπ' τους δικαστές, σφίγγοντας στα χέρια νευρικά την τραγιάσκα του.

—Τι θέλετε;» τούπε ο πρόεδρος, σταματώντας το διάβασμά του.

Ο μπάρμπα Φέντια άπάντησε με την ταπεινή δυσδιάκριτη φωνή του : —Να με συρπαθήτε, κύριε δικαστές, μα αυτή η γυναίκα δεν έφταιξε. Εγώ ο άμαρτωλός, έβραλα τη φωτιά».

Οι δικαστές κύτταξαν προσεχτικά το γέρο, δύσπιστοι. Στην άρχή ειπαν πως είχανε να κάμουνε με τρελλά. Τον έβάλανε να τα ξαναπη, το ζήτησαν τ' όνομά του. Τόνομα αυτό έφερε ένα ψίθυρο στο άχροατήριο και κάτι θύμισε στους δικαστές. Μιλούσανε σιγανά μεταξύ τους, ξανακαθίσανε και κάμανε μερικές έρωτήσεις στόν πραματευτή. Άπάντησε ύποταχτικά, άδέξια, αλλά με τρόπο που δεν άφινε άμφιβολία. Τη νύχτα πούγινε το κακό, πήγε να κοιμηθί στο μύλο' ηδρε έκει την Ακουλίνα που πήγαινε μ' ένα χειραμάξι άχερα κατά του Αντώνη του Πετρόβιτς' μετά τα μεσάνυχτα, άφισε βιαστικά το μύλο, έφτασε στην Ιβάνοφκα, πήδηξε το φράχτη, κι' έβαλε φωτιά στο σταύλο' από καιρό έλεγε να εκδικηθί τ' άφεντικό, που τον είχε δείρει πάει ένας χρόνος. Οι δικαστές τού θυμίσανε πως στην προανάκριση τάχε άρνηθί αυτά' ο πραματευτής ρώτησε τους δικαστές μιν ηδρανε στην Ιβάνοφκα ένα άγγειό με κατράμι, πουχε άπάνου του τη μάρακα κάποιου εργοστασίου' το άγγειό τόχε μαζί με τα πράματα του, τ' άγόρασε την παραμονή στην πόλη' μπορούσαν να το ξεψάσουν.

—Χριστέ μου, σώσε με! Λυπήσου, Κύριε, τη δούλη σου και τα παιδιά της! Λυπήσου του!».

Σ' αυτά τα λόγια όλοι οι χωρικοί σηκώθηκαν όρθοί, κάμανε μια μετάνοια ως

το πάτωμα και σταυροκοπηθήκανε μ' εύλόγια.

Δε θα σάς περιγράψω τη στιγμή που άκολουθήσε αυτή τη σκηνή. Οι δικαστές κι' οι εύγενείς στηθήκαν άκίνητοι, άποστομωμένοι, κανείς δεν κουνήθηκε, κανείς δεν έμίλησε' η σιωπή ήταν τέτοια που καλά, το εκκρεμές του μεγάλου ρολογιού, που χτυπούσε κάτω άπ' το Σταυρωμένο, σα να βαστούσε το μέτρο της αιώνιας δικαιοσύνης.

Σε λίγο η Ακουλίνα ξανακούστηκε κι' έφριξε στην πόρτα μια στεργή άπελλιμένη ματιά. Πολλοί άκολουθήσαν τη διεύθυνση των ματιών της' τη στιγμή εκείνη κανένας δε θ' άπορούσε, νομίζω, αν ο Αντώνης Πετρόβιτς παρουσιαζότανε στην πόρτα. Έχαμα, τ' όμολογώ, όπως κι' οι άλλοι, και γύρισα.

Η πόρτα δεν άνοιξε' μα κοντά της είδα μια γούνα από άλπο, που τη γνωρίζα καλά, με τις ψιλές δίπλες της, και τη μυροδιά της που θύμιζε κούο και χιόνι. Ο μπάρμπα Φέντια είχε μπει μέσα και κρυβόταν πίσω μου. Κι' ενώ ο πρόεδρος άρχισε το διάβασμα της αποφάσεως, ο μπάρμπα Φέντια έβλεπε το κεφάλι του κι' έβριχε κύτταξε τα παιδιά της Ακουλίνας, ύστερα το Χριστό, κι' έξαφνα, με μεγάλη προσοχή, για να μην άνησυχήση κανένα, προχώρησε, με το δειλό του βιαστικό περπάτημα, στόν άδειο διάδρομο, στη μέση άπ' τις δυο σειρές καθίσματα. Όταν έφτασε μπροστά, γονάτισε, έκαμε το σταυρό του, και στάθηκε μπροστά άπ' τους δικαστές, σφίγγοντας στα χέρια νευρικά την τραγιάσκα του.

—Τι θέλετε;» τούπε ο πρόεδρος, σταματώντας το διάβασμά του.

Ο μπάρμπα Φέντια άπάντησε με την ταπεινή δυσδιάκριτη φωνή του :

—Να με συρπαθήτε, κύριε δικαστές, μα αυτή η γυναίκα δεν έφταιξε. Εγώ ο άμαρτωλός, έβραλα τη φωτιά».

Οι δικαστές κύτταξαν προσεχτικά το γέρο, δύσπιστοι. Στην άρχή ειπαν πως είχανε να κάμουνε με τρελλά. Τον έβάλανε να τα ξαναπη, το ζήτησαν τ' όνομά του. Τόνομα αυτό έφερε ένα ψίθυρο στο άχροατήριο και κάτι θύμισε στους δικαστές. Μιλούσανε σιγανά μεταξύ τους, ξανακαθίσανε και κάμανε μερικές έρωτήσεις στόν πραματευτή. Άπάντησε ύποταχτικά, άδέξια, αλλά με τρόπο που δεν άφινε άμφιβολία. Τη νύχτα πούγινε το κακό, πήγε να κοιμηθί στο μύλο' ηδρε έκει την Ακουλίνα που πήγαινε μ' ένα χειραμάξι άχερα κατά του Αντώνη του Πετρόβιτς' μετά τα μεσάνυχτα, άφισε βιαστικά το μύλο, έφτασε στην Ιβάνοφκα, πήδηξε το φράχτη, κι' έβαλε φωτιά στο σταύλο' από καιρό έλεγε να εκδικηθί τ' άφεντικό, που τον είχε δείρει πάει ένας χρόνος. Οι δικαστές τού θυμίσανε πως στην προανάκριση τάχε άρνηθί αυτά' ο πραματευτής ρώτησε τους δικαστές μιν ηδρανε στην Ιβάνοφκα ένα άγγειό με κατράμι, πουχε άπάνου του τη μάρακα κάποιου εργοστασίου' το άγγειό τόχε μαζί με τα πράματα του, τ' άγόρασε την παραμονή στην πόλη' μπορούσαν να το ξεψάσουν.

—Χριστέ μου, σώσε με! Λυπήσου, Κύριε, τη δούλη σου και τα παιδιά της! Λυπήσου του!».

Σ' αυτά τα λόγια όλοι οι χωρικοί σηκώθηκαν όρθοί, κάμανε μια μετάνοια ως

το πάτωμα και σταυροκοπηθήκανε μ' εύλόγια.

Δε θα σάς περιγράψω τη στιγμή που άκολουθήσε αυτή τη σκηνή. Οι δικαστές κι' οι εύγενείς στηθήκαν άκίνητοι, άποστομωμένοι, κανείς δεν κουνήθηκε, κανείς δεν έμίλησε' η σιωπή ήταν τέτοια που καλά, το εκκρεμές του μεγάλου ρολογιού, που χτυπούσε κάτω άπ' το Σταυρωμένο, σα να βαστούσε το μέτρο της αιώνιας δικαιοσύνης.

Σε λίγο η Ακουλίνα ξανακούστηκε κι' έφριξε στην πόρτα μια στεργή άπελλιμένη ματιά. Πολλοί άκολουθήσαν τη διεύθυνση των ματιών της' τη στιγμή εκείνη κανένας δε θ' άπορούσε, νομίζω, αν ο Αντώνης Πετρόβιτς παρουσιαζότανε στην πόρτα. Έχαμα, τ' όμολογώ, όπως κι' οι άλλοι, και γύρισα.

Η πόρτα δεν άνοιξε' μα κοντά της είδα μια γούνα από άλπο, που τη γνωρίζα καλά, με τις ψιλές δίπλες της, και τη μυροδιά της που θύμιζε κούο και χιόνι. Ο μπάρμπα Φέντια είχε μπει μέσα και κρυβόταν πίσω μου. Κι' ενώ ο πρόεδρος άρχισε το διάβασμα της αποφάσεως, ο μπάρμπα Φέντια έβλεπε το κεφάλι του κι' έβριχε κύτταξε τα παιδιά της Ακουλίνας, ύστερα το Χριστό, κι' έξαφνα, με μεγάλη προσοχή, για να μην άνησυχήση κανένα, προχώρησε, με το δειλό του βιαστικό περπάτημα, στόν άδειο διάδρομο, στη μέση άπ' τις δυο σειρές καθίσματα. Όταν έφτασε μπροστά, γονάτισε, έκαμε το σταυρό του, και στάθηκε μπροστά άπ' τους δικαστές, σφίγγοντας στα χέρια νευρικά την τραγιάσκα του.

—Τι θέλετε;» τούπε ο πρόεδρος, σταματώντας το διάβασμά του.

Ο μπάρμπα Φέντια άπάντησε με την ταπεινή δυσδιάκριτη φωνή του :

—Να με συρπαθήτε, κύριε δικαστές, μα αυτή η γυναίκα δεν έφταιξε. Εγώ ο άμαρτωλός, έβραλα τη φωτιά».

Οι δικαστές κύτταξαν προσεχτικά το γέρο, δύσπιστοι. Στην άρχή ειπαν πως είχανε να κάμουνε με τρελλά. Τον έβάλανε να τα ξαναπη, το ζήτησαν τ' όνομά του. Τόνομα αυτό έφερε ένα ψίθυρο στο άχροατήριο και κάτι θύμισε στους δικαστές. Μιλούσανε σιγανά μεταξύ τους, ξανακαθίσανε και κάμανε μερικές έρωτήσεις στόν πραματευτή. Άπάντησε ύποταχτικά, άδέξια, αλλά με τρόπο που δεν άφινε άμφιβολία. Τη νύχτα πούγινε το κακό, πήγε να κοιμηθί στο μύλο' ηδρε έκει την Ακουλίνα που πήγαινε μ' ένα χειραμάξι άχερα κατά του Αντώνη του Πετρόβιτς' μετά τα μεσάνυχτα, άφισε βιαστικά το μύλο, έφτασε στην Ιβάνοφκα, πήδηξε το φράχτη, κι' έβαλε φωτιά στο σταύλο' από καιρό έλεγε να εκδικηθί τ' άφεντικό, που τον είχε δείρει πάει ένας χρόνος. Οι δικαστές τού θυμίσανε πως στην προανάκριση τάχε άρνηθί αυτά' ο πραματευτής ρώτησε τους δικαστές μιν ηδρανε στην Ιβάνοφκα ένα άγγειό με κατράμι, πουχε άπάνου του τη μάρακα κάποιου εργοστασίου' το άγγειό τόχε μαζί με τα πράματα του, τ' άγόρασε την παραμονή στην πόλη' μπορούσαν να το ξεψάσουν.

—Χριστέ μου, σώσε με! Λυπήσου, Κύριε, τη δούλη σου και τα παιδιά της! Λυπήσου του!».

Σ' αυτά τα λόγια όλοι οι χωρικοί σηκώθηκαν όρθοί, κάμανε μια μετάνοια ως

το πάτωμα και σταυροκοπηθήκανε μ' εύλόγια.

Δε θα σάς περιγράψω τη στιγμή που άκολουθήσε αυτή τη σκηνή. Οι δικαστές κι' οι εύγενείς στηθήκαν άκίνητοι, άποστομωμένοι, κανείς δεν κουνήθηκε, κανείς δεν έμίλησε' η σιωπή ήταν τέτοια που καλά, το εκκρεμές του μεγάλου ρολογιού, που χτυπούσε κάτω άπ' το Σταυρωμένο, σα να βαστούσε το μέτρο της αιώνιας δικαιοσύνης.

» καμε τὸ κακὸ καὶ τιμωρήθηκε γιὰ αὐτὸ.
 » — Ὅχι, δέσποτα, ἐγὼ ἴμαι. Ὁ μπάριμα
 » Φέντια εἶχε κοιμηθεῖ στὴν ἀποθήκη μου,
 » μὸς πούλησε μάλιστα τὸ ἄγγειο μὲ τὸ
 » κατράμι ποῦχα, ὅταν ἔβαλα τὴ φωτιά.
 » Νομίζω πὼς κάτι θὰ κατάλαβε καὶ πὼς
 » μὲ ὑποπτευότανε. Τὸ πρῶο ποῦγινε ἢ
 » δίκη, πέρασε ἀπ' τὸ μῦλο καὶ μούπε, σάν
 » ἄνθρωπος ποῦξερε πολλὰ. «Σήμερα θὰ
 » γίνῃ κάποιο κακὸ, θὰ καταδικάσουν τὴν
 » Ἀκουλίνα κι' ἴσως εἶν ἀθῶα... Ἐγὼ
 » τὸν φοβέρισα τὸν πρῶοταυτὴ, καί, καθὼς
 » μὲ φοβῶταν πολὺ, ἔφυγε τρέμοντας.
 » Ἦταν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ· θὰ λυπήθηκε
 » τὴ χήρα καὶ τὰ παιδιὰ της καὶ θυσιάστηκε
 » γιὰ νὰ τοὺς σώσῃ... Κι' ἐγὼ ὁ ἄμαρ-
 » τώλος, σὺπάσα... Δέσποτα, πὲς νὰ διορ-
 » θώσουν τὸ κακὸ, γιὰ νὰ μὴ μὸς βαραίνῃ
 » τὴν ψυχὴ! Συγχώρεσέ με!» — Λέν πρόφτασα
 » νὰ τὸν συχωρῶσω· εἶχε πεθάνει ἀπ' τὴ
 » φρίκη πὸς τοῦφερνε ἢ ἄμαρτια του.»

Πήγαμε ἀμέσως τὸν παπὰ στὸ διοικητὴ
 τῆς χώρας. Γράφανε στὴ Σιβηρία. Περά-
 σανε μῆνες, πὸς καθήκανε σ' ἄχρηστες
 ἀλληλογραφίες. Ἐπειδὴ δὲν ἔδιναν ἀρ-
 κητὲς λεπτομέρειες, δὲν ἔξεραν κεὶ πέρα
 ποῖον ἐξορίστο ζητοῦσαν οἱ δικαστὲς μας.
 Στὸ τέλος ὁ γενικόσ διοικητῆς τῆς Σιβη-
 ρίας ἔκλεισε τὴν ἀλληλογραφία μ' ἓνα
 ἔξοδο γράμμα: «Τοὺς κοροῦδεύουμε τοῦ φαι-
 νόταν· εὐκόλο εἶναι νὰ βρεθῆ ἓνας Φέν-
 τια στὶς ἀσιατικὲς μας κτήσεις; ἔνας
 μόνον ἀλήτης ἔχει αὐτὸ τὸνομα; Τὸν τε-
 τελευταῖο χρόνο πεθάναν διὸ Φέντια τὸ
 νοσοκομεῖο τοῦ Τόμοκ καὶ τρεῖς στὸ νο-
 σοκομεῖο τοῦ Τόμπολσκ, χῶρια οἱ ἄλλοι.
 » Ἄν οἱ διοικητὲς τοῦ ἐσωτερικοῦ δὲν εἶχαν
 πῶς ταχτοποιημένα τὰ χαρτιά τους, δὲν
 τοὺς ἔμενε παρὰ νὰ πᾶνε νὰ ἐξακριβώσουν
 οἱ ἴδιοι τοὺς καταλόγους τῶν ἐξορίστων
 ὅλης τῆς Σιβηρίας, γιὰ νὰ ξαναβροῦν τὸ
 Φέντιά τους μὲς στὸ σωρὸ τῶν ἐξορίστων,
 τῶν ζωντανῶν ἢ τῶν πεθαμμένων.»

Ὅταν στὸ χωριὸ ἔμαθαν τὴν ἀποτυχία
 τῶν διαβημάτων μας, ἢ Ἀκουλίνα πῆγε
 στὸν παπὰ ἓνα καλάθι αὐγά, καὶ τὸν πα-
 ρακάλεσε νὰ κάμῃ μιά λειτουργία γιὰ τὴν
 ψυχὴ τοῦ κακομοιροῦ τοῦ μπάριμα Φέντια.
 Ὅλοι πῆγαμε στὴν ἐκκλησία. Ποτὲ μου
 δὲν προσευχήθηκα μὲ τόση θερμῇ. Πολλοὶ
 ἀπὸ κείνους κὸν τὸν βρίζανε τότε, ἦταν
 ἐκεῖ καὶ κλαίγανε, ὅταν συλλογιζόντουσαν
 τὸν παραγνωρισμένον αὐτὸν ἀδελφὸ, πὸς
 πέθανε στὸ νοσοκομεῖο τῶν μεταλλείων,
 στὸ Τόμοκ ἢ στὸ Τόμπολσκ, κανεὶς δὲν
 θὰ τὸ μάθῃ ποτὲ...

ΕΡΡΙΚΟΥ ΧΑΪΝΕ: INTERMETZO

15

Σήμερα γιὰ τὸ γάμο της νυφούλα στολισμένη
 μὲ ὅλη τὴν ὀμορφάδα της ἀσφράττει ἀπὸ χαρὰ
 ἢ πολυαγαπημένη,
 οὐ δέυτερη Ἀφρογέννητη βγαλμένη ἀπ' τὰ νερά.

Καρδιά μου τόσο ὑπόμονη, καρδοῦλα μου
 [θλιμμένη,
 μὴ τῆς φαῖς μνησικακῆ γι' αὐτὴ τὴν
 [προδοσιὰ
 ὅ,τι κακὸ κι' ἂν σοῦκαμε ἢ τρελλὴ ἢ ἀγα-
 [πιμένη,
 βάστα τὸν πόνο, βάστα τον, καὶ σχώρεσέ
 [την πιὰ.

Μεταφρ. ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

ΕΞΟΡΙΣΤΗ

τῆς Μ. DELLY

Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο

κει πῆγαμε τώρα. Ὅπως
 τὸν προηγούμενο χρόνο,
 τὸ ἀμάξι πὸς ἀκολου-
 θοῦσε ἐκεῖνο στὸ ὁποῖο
 βρισκόταν ἡ κόμησσα κι'
 οἱ θυγατέρες της τὴν
 ὄδηγοῦσε πρὸς τὸν πύργο
 μὲ τὴ συντροφιά τῆς
 φροῦλάιν Ρόζας καὶ τοῦ
 Ρενά.

Τὸ Voraczy εἶχε γαμένο τὸν κύριο του.
 Ὁ πρίγκηψ Αργαδ, ὕστερα ἀπὸ ἓνα και-
 νοῦργιο ταξεῖδι, στὶς σκανδιναυικὲς χῶ-
 ρες αὐτὴ τὴ φορά, εἶχε ξαναπαίει στὸ Πα-
 ρίσι. Ἀπὸ κεὶ εἶχε γράψει στὴ μητέρα
 του ρωτώντας τὴν πότε ἐσκόπευε νὰ
 φύγῃ γιὰ τὸ Voraczy, ὅπου εἶχε πρόθεση
 νὰ γυρίσῃ ἀμέσως κι' αὐτὸς. Αὐτὸ τὸ
 γράμμα ἔκαμε νὰ βιαστῆ λιγάκι ἡ κό-
 μησσα Γκιζέλα, ἢ ὁποῖα ἀργοπόρησε
 ἐπίτηδες στὴ Βιέννη κατὰ τὴν ἐπι-
 στροφή της ἀπ' τὴ Νεάπολη.

Ἀλλὰ λίγες μέρες πρὶν ἀναχωρήσει δια-
 τρέχοντας μὲ τὸ βλέμμα μιά ἐφημερίδα
 σταμάτησε σ' ἓνα ἀρθρίδιο:

«Τὸ Δάσος ὀλίγον ἔλειψε χθὲς νὰ γίνῃ
 θέατρον ἐνὸς σοβαροῦ δυστυχήματος. Ὁ
 κόμης ντὲ Λόργκ καὶ ἡ κόρη του, ἢ χαρι-
 τωμένη χήρα τοῦ ὑποκόμητος ντὲ Σολιέ,
 τοῦ γνωστοτάτου σπέρτσμαν, ἔκαμαν
 ἐφιπποὶ περιπάτου συνοδευόμενοι ἀπὸ τὸν
 πρίγκηπα Milcza, τὸν νέον οὐγγρο εὐγενῆ,
 τοῦ ὁποῖου τὴν ἐπανεμφάνισιν ὑπεδέχθη
 εὐμενέστατα ὅλη ἡ ἀνωτέρω κοινωνία μας.»

Εἰς τὴν στροφὴν μίς δεινροστοχίαις, ὁ
 ἵππος τῆς κυρίας ντὲ Σολιέ, ὁ ὁποῖος
 εἰδείκνε ἀπὸ τινος σημειὰ ἐρεθισμοῦ, ἀφη-
 νίασε ἔμπροσθεν ἐνὸς πασσάλου καὶ ἤρ-
 χισε νὰ τρέξῃ. Ὁ πρίγκηψ Milcza, τοῦ
 ὁποῖου εἶναι γνωστὴ ἡ θαυμαστὴ ἐπίδοσις
 εἰς τὴν ἵππασίαν, ἐκέντησε τὸν ἵππον του
 ὅπισθεν αὐτοῦ. Κατάρθωσε νὰ φθάσῃ τὸ
 ἀφηνιασμένον ζῶον καὶ νὰ τὸ σταματήσῃ,
 μὲ κίνδυνον νὰ ἀνατραπῆ ὁ ἴδιος. Ἡ κυ-
 ρία ντὲ Σολιέ διεσώθη, ἀλλ' ὁ σωτήρ της
 συνεθλίβη βιαίως εἰς τὸν ἀριστερὸν ὄμον
 ἐκ τῆς προσπαθείας τὴν ὁποῖαν κατέβαλε
 νὰ συγκρατήσῃ τὸ ἐξηγριωμένον ζῶον.»

Ἡ κόμησσα τηλεγράφησε ἀμέσως στὸ
 γυιὸ της. Ἐλαβε αὐτὴ τὴν ἀπάντησι:
 «Ἐπιτρέπω πολὺ, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἀπολύτως
 τίποτε σοβαρὸν. Ὑπολογίζω εὐρισκομαι
 Voraczy, ὄρισθεῖσαν ἡμέραν.»

Ὅστόσο σήμερα, ὅταν ἡ κόμησσα ἔφτασε
 στὸ μικρὸ σταθμὸ, ἔνας ὑπηρετῆς τῆς
 ἔδωσε ἓνα τηλεγράφημα πὸς εἶχε ἐρθεῖ
 ἀπ' τὸ πρῶο καὶ στὸ ὁποῖο ὁ γυιὸς της
 τὴν πληροφοροῦσε ὅτι τὴ μεθεπομένη θά-
 ταν στὸ Voraczy.

— Μήπως ὑποφέρει;... Αὐτὴ ἡ ἐφημε-
 ρίδα δὲν ἦταν ἴσως καλὰ πληροφορημένη,
 ὁ Αργαδ μπορεῖ νὰπαθε κατὶ σοβαρὸ.

Αὐτοὺς τοὺς φόβους τῆς κόμησσας ἢ

Μυρτώ τοὺς συμμερίζοταν λίγο, κι' ἐκά-
 λυπταν μ' ἓναν πέπλο τὴν εὐχαριστήσῃ
 τῆς ἀπ' τὴν ἐπιστροφή στὸ Voraczy.

Ὅπως τὸν περασμένο χρόνο, ὅλο τὸ
 ὑπηρετικὸ προσωπικὸ ἦταν συγκεντρο-
 μένο στὸ μεγάλο πρόστοο, ἄλλοι μ'
 ἐθνικὴ ἱστορίᾳ, ἄλλοι γνημένοι μ' ἐκείνη τὴν
 κομψὴ λευκὴ λιβρέα μὲ τὰ κοσμήματα
 χρώματος σμαράγδου, πὸς τὸ ἀγαποῦσε ὁ
 πρίγκηψ Milcza.

Ἐνῶ περνοῦσε τὸ κατόφλι τοῦ προθα-
 λάμου, ἡ κόμησσα Γκιζέλα σταμάτησε
 μουρμουρίζοντας:

— Τί, ὄνειρεύομαι;... Λουλούδια ἐδῶ!
 — Ἐχεις δίκιο, μουρούρισε ἡ κατὰ-
 πληκτη φωνὴ τῆς Εἰρήνης.

Ναί, ὁ προθάλαμος ἦταν στολισμένος
 μὲ λουλούδια... στολισμένος μὲ μιά ἀφάν-
 ταστη πολυτέλεια, μυρωμένος ἀπὸ διαπε-
 ραστικά ἀρώματα. Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτὰ
 τὰ λουλούδια, πὸς προερχόνταν χωρὶς
 ἄλλο ἀπ' τὰ μεσογειακὰ παράλια, ἠλιο-
 τρόπια, πελώρια γαρύφαλα, νάρκισσους,
 ἀνεμῶνες, ἀνάμεσα στὶς κομψὲς ῥόδινες
 κι' ἄσπρες ἐρείκες, τὶς μεγάλες βιολέττες
 μὲ τὸ ἐλαφρὸ ἀρώμα, τὰ ὑπεροχα ὀρχε-
 οειδῆ, ὑπερεῖχαν οἱ ἀνθεμίδες καὶ τὰ
 τριαντάφυλλα... τριαντάφυλλα μαργαροῦ,
 τριαντάφυλλα κίτρινα, τριαντάφυλλα
 ροδοπόρφουρα, ἓνα σπινθηροβόλιον εὐω-
 δερῶν μπουμποικιῶν, βελουδέων ἢ
 γυαλιστερῶν, μὲ ὑπέροχες ἀποχρώσεις.

Ἡ κατάπληξη τῆς κόμησσας Zolanyi
 ἦταν τέτοια πὸς φέλλισε αὐτὴ τὴν ἀνώ-
 φελῃ ἐρώτησι:

— Μά, Βιλντ, ἢ Ὑψηλότης του ἔδωσε
 αὐτὴ τὴ διαταγή;...

— Μάλιστα, ἀποκρίθηκε ὁ ἐπιστάτης
 ἀποκρύπτοντας, σάν πρόσωπο πὸς ἤξερε
 τὴν δουλειά του, τὴν ἐκπλήξη πὸς τοῦ
 προξενόσε μιά παρόμοια ἐρώτησι.

Ἡ κόμησσα, ἀφοῦ κατάρθωσε νὰ ὑπερ-
 νικήσῃ τὴν κατάπληξή της, διευθύνθηκε
 μὲ τὶς κόρες της στὴ σκάλα. Ἡ Μυρτώ
 τὶς ἀκολούθησε καὶ στὸ πρῶτο σκαλοπάτι
 σταμάτησε νὰ ρωτήσῃ:

— Μοῦ ἔχετε παραχωρημένο πάντα τὸ
 ἴδιο δωμάτιο, δὲν εἶν' ἔτσι, ἐξαδέληφ
 μου;

— Μὰ βέβαια... Νομίζω ὅτι ἡ Καταλία
 θὰ τὸ εἶχῃ ετοιμάσει...

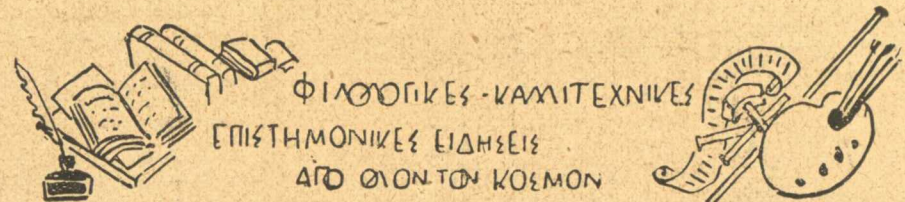
Ἡ ὑπηρετρία, πὸς ἀνέβαινε πίσω ἀπ'
 τὴ Μυρτώ, προχώρησε πρὸς τὴν κόμησσα
 Γκιζέλα.

Ἡ Ὑψηλότης του ἔδωσε διαταγὴ νὰ
 ετοιμαστῆ γιὰ τὴ δεσποινίδα Ἐλβάνι τὸ
 διαμερίσμα τῶν Ἀνθέων.

— Ἀλήθεια;... Τὸ διαμερίσμα τῶν
 Ἀνθέων; ἔκαμε ἡ κόμησσα μὲ μιά ἀπερί-
 γραπτὴ ἐκπλήξη.

— Τί τρεῖλλα! μουρούρισε ἡ Εἰρήνη
 μὲς ἀπ' τὰ σφιγμένα της δόντια. Ἐνα
 ἀπ' τὰ ὀραιότερα διαμερίσματα τοῦ πύρ-
 γου!... Ἡ συμπάθειά του πρὸς αὐτὴ τὴ
 μικρούλα τὸν παρασύρει ἀναμφιβόλως!

(Ἀκολουθεῖ)

— Ὁ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ Νάθαν Ἀλτμαν,
 διηγεῖται στὸ «Μπιουρ» πὸς ἔφτασε τὴν
 προτομὴ τοῦ Λένιν. Ἐνῶσθε δὲ διάσημος ἐπα-
 ναστάτης ἐπόσαρ, ὁ Ἀλτμαν ἐμπόρεος νὰ
 τὸν παρατηρήσῃ.

Ὁ Λένιν δὲν εἶχε καλλιτεχνικὲς γνώσεις.
 Διηγῆθηκε μιά φορά στὸν Ἀλτμαν πὸς μπο-
 ροῦσε ν' ἀκούσῃ εἰκόσι φορὲς ἓνα μουσικὸ
 κομμάτι καὶ νὰ μὴ τὸ θυμῆθῃ. Στὸ γραφεῖο
 του ἡ τέχνη δὲν ἀντεπροσωπεύετο παρὰ μόνον
 ἀπὸ τὸ πορτραῖτο τοῦ Μαρά κι' ἓνα ἀνά-
 γλυφο, πὸς παριστᾶνε τὸν Καλτοῦριν.

Μιὰν ἄλλη μέρα ὁ Ἀλτμαν τοῦ ἔδειξε μιά
 φωτογραφία τῆς προτομῆς τοῦ Λονουτσάρσκου.
 Τὰ μῆτια του δὲν ἄρσαν στὸν Λένιν. Ὁ
 καλλιτέχνης τοῦ εἶπε πὸς αὐτὸ, φαίνεται,
 θὰ τὸ λείε ἐπειδὴ τοῦ ἔλειπαν τὰ γυαλιά,
 ἐνῶ ὁ Λονουτσάρσκου δὲν τὰ ἔφερε ποτέ.
 Τότε ὁ Λένιν ἐρώτησε: «Συνήθως, πὸς τὰ
 φτιάχνουν τὰ γυαλιά στὰ ἀγάλματα;»

— ΤΑΣ ΑΡΧΑΣ Νοσβέρλου πρόκειται νὰ
 ἐκλεγῆ ὁ διάδοχος τοῦ Ζόρξ Κουρτελίν στὴν
 Ἀκαδημία Γκονκούρ. Εἶναι δύσκολο νὰ προ-
 ελεφθῆ ποῖος θὰ ἐπιτύχῃ, γιὰτι πολλῶν οἱ
 ὑποψηφιότητες ὑποστηρίζονται σχεδὸν ἐξ ἴσου.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Δέκα νομίζουν ὅτι θὰ
 ἦταν καιρὸς νὰ ἀνανεωθῆ ἡ Ἀκαδημία τους
 μὲ τὸ διὰλεγμα τῶν νέων μελῶν μεταξὺ
 ἐκείνων πὸς ἐβραβεύθησαν ἀπὸ αὐτὴν. Ἄν ἡ
 τάσις αὐτὴ ὑπεραγύσῃ, πολλὲς ἐλπιδες ἐπι-
 τυχίας ἔχει τότε ὁ Ζόρξ Ντυαμέλ, πὸς ὑπο-
 στηρίζεται ἀπὸ τὸν Λυσιέν Ντεκάδ. Δὲν
 εἶναι ἐξ ἄλλου ἡ πρώτη φορά πὸς ὑποβάλλ-
 εται ἡ υποψηφιότης τοῦ Ντυαμέλ· οἱ φίλοι
 του ὅμως βεβασιὸν πὸς ἂν αὐτὴ τὴ φορά δὲν
 ἐκλεγῆ δὲν θὰ ὑποβάλλῃ ἄλλη φορά ὑποψη-
 φιότητα.

Ἀντιθέτως μὲ τὸν κ. Ντυαμέλ ὁ κ. Μπω-
 μποῦρ παριστᾶνε τὴν παλαιὰ παράδοσι, στὴν
 ὁποῖα ἡ Ἀκαδημία Γκονκούρ ἔμεινε μάλλον
 ἢ ἤττον πιστῇ. Ἐξ ἄλλου ὁ κ. Μπωμποῦρ
 ἦταν προσωπικὸς φίλος τοῦ Κουρτελίν, πὸς
 τοῦ ὑπεσχέθη νὰ τὸν μπάσῃ στὴν Ἀκα-
 δημία.

Ἡ Κολὲτ ὑποστηρίζεται ἀπὸ τὸν Γκαστόν
 Σεβρῶ καὶ τὸν Πὸλ Νεβαί. Ἡ ὑποψηφιότης
 της ὅμως συναντᾷ πολλὴν ἀντίστασι καὶ δὲν
 φαίνεται νὰ ἐπιτύχῃ.

Τέλος, τελευταῖα μιλοῦν πολλοὶ γιὰ τὸν
 Τριστάν Μπερνάρ, πὸς δὲν φαίνεται νὰ ἔχῃ
 τίς λιγότερες πιθανότητες ἐπιτυχίας.

— ΕΝΑΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ Γερμανὸς ζωγρά-
 φος, ὁ κ. Χάνς Μπλουμ, εἶχε κάμει πρὸ
 πολλῶν ἐτῶν τὸ πορτραῖτο ἐνὸς Βαυαρῶ
 ἀξιωματικοῦ. Τελευταῖα ὅμως ὁ γραμματεὺς
 τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας κ. Κούλμαν
 τὸ ἤρε στὴν Ἰταλία, μὲ τὴν ὑπογραφή
 ὅμως τοῦ Λάμπλ, τοῦ διασώμου ζωγράφου,
 καὶ τὴν ἀγόρασε ἀντὶ ἐνὸς ἑκατομμυρίου
 φράγκων. Ὅταν ὁ πίναξ ἐξετέθη στὴ Γερμα-
 νία ὡς ἔργο τοῦ Λάμπλ, ὁ Μπλουμ, πὸς
 εἶναι τώρα ἐβδομητὰ δύο ἐτῶν διεμαρτυ-
 ρήθη. Αὐτὸ ἤρκεσε γιὰ νὰ γίνῃ διάσημος,
 καὶ μὴ ἔκθεσι τῶν ἔργων του στὸ Μόναχο
 εἶχε τὴ μεγαλύτερη ἐπιτυχία.

— ΣΤΗ ΝΗΣΟ Κῶ ἔγιναν σπουδαῖες

ἀρχαιολογικὲς ἀνακαλύψεις. Ὁ Ἴταλὸς ἀρ-
 χαιολόγος Λουτσάνο Λαουρέσι ἀνέφερε ἓνα
 ἀρχαῖο θέατρο σὲ πολὺ καλὴ κατάστασι.
 Ὅχι μακριὰ ἀπὸ αὐτὸ ἀνευρέθη καὶ ἓνα μω-
 σαϊκὸ 32 μέτρων πλάτους μὲ πολὺ καλὰ δια-
 τηρημένα χρώματα. Παριστᾶνε στεφάνους ἀπὸ
 φύλλα καὶ ἄνθη μὲ πολὺχρωμα φάρια ἀνά-
 μεσά τους.

— ΚΑΙ εἰς τὴν Ὀθρ, τὴν παλαιὰ μεσοπο-
 ταμικὴ μεγαλοῦπολη τὴν πατρίδα τοῦ
 Ἀβραάμ, πρόκειται νὰ γίνων ἀνασκαφαί. Θὰ
 τίς ἀναλάβῃ ὁ Λέοναρντ Γούλλυ, πὸς πρὸ
 ἐνὸς ἔτους εἶχε ἀνακαλύψει σπουδαῖα εὑρή-
 ματα εἰς τὴν πόλιν αὐτὴ. Ὁ κ. Γούλλυ
 ἐλπίζει ὅτι αἱ νέαι ἀνασκαφαί θὰ φέρουν
 εἰς φῶς ἀντικείμενα σημαντικώτερα καὶ
 σπουδαιότερα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔφεραν αἱ
 περσιναί.

— ΕΝΑΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ ἐπιστήμων, βα-
 σιζόμενος στὴν ἱκανότητα προσανατολισμοῦ
 μερικῶν ἐντόμων, ἐξήγαγε τελευταῖα τὴν
 ὑπόθεσι πὸς τὰ ἐντομα αὐτὰ μποροῦν νὰ
 δέχωνται ὀρισμένους κυμάτων.

Ὁ βόμβυξ ἀναγνωρίζει τὸν ὄμοιό του ἀπὸ
 ἀπόστασι πολλῶν ἑκατομμυρίων μέτρων καὶ
 φαίνεται δύσκολο νὰ ἀποδοθῆ αὐτὴ ἡ ἱκανότης
 στὴν ἐξαιρετικὴ λεπτότητα τῶν αἰσθητηρίων
 του. Πρὶν πετάξῃ τὸ ἐντομο κινεῖ τίς κε-
 ραῖτες του πρὸς ὄλες τίς διευθύνσεις, πρᾶγμα
 πὸς θυμίζει τὸν προσαντιλισμὸ τοῦ ἀσπυρμάτου.

— ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΙ οἱ ἐφημερίδες; Δια-
 βάζονται ἰδίως οἱ ἀγγελλίαι;

Ὁ διευθυντῆς ἐνὸς μεγάλου ἐλβετικοῦ οἴ-
 κου ἠθέλησε νὰ βεβαιωθῆ μόνος του. Δὲν
 ἐρώτησε κανέναν, ἀλλὰ ἔκαμε ἓνα πείραμα.
 Ἐδημοσίεωσε σὲ πολλὰς ἐφημερίδας μιά ἀγγε-
 λία καὶ, ἐπιτήρησε, ἔκαμε πέντε ἔξη χον-
 τρὰ ἱστορικὰ καὶ γεωγραφικὰ λάθη. Τὴν ἐπο-
 μένη ἡμέρα ἄρρισαν νὰ καταφθάνουν γραμ-
 ματα πὸς τοῦ ἐσημειῶσαν τὰ λάθη του. Ἐν-
 τὸς μίξ ἐβδομάδος τετρακόσια πρόσωπα - μα-
 θηταὶ καὶ μαθητρίαι, δημοδιδάσκαλοι, καθη-
 γηταί, ὑπάλληλοι - ἠπόρησαν πὸς ἔνας τόσο
 σοβαρὸς οἶκος σάν τὸν δικόν του δὲ προσέ-
 χει περισσότερο στὴ σύνταξι τῶν ἀγγελλίων
 του. Τὸ πείραμα ἦταν ἀποδεικτικὸ.

— ΔΥΟ ἀνέκδοτα τοῦ Στρέζεμαν.

Ὁ γερμανὸς διπλωμάτης δὲν αἰσθανόταν
 καμμίαν δυσκολία νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ὑπεροχὴ
 τοῦ κ. Λουσόρ.

— Εἶναι ἔξυπνος ἔλεγε. Κατορθῶνε πάν-
 τοτε νὰ κανονίσῃ αὐτὸς τὸ μενοῦ καὶ νὰ πα-
 ραγγεῖλῃ τὰ κραισά.

Ἀπὸ τὸν κ. Μπριάν εἶχε πάρει τὴ συνή-
 θεια τῶν ναυτικῶν συγκρίσεων.

Μιά μέρα ὁ κ. Μπριάν τοῦ ἔλεγε:

— Πρέπει νὰ προσδέσωμε στερεῶς τὸ
 πλοῖον τῆς Εἰρήνης.

Ὁ κ. Στρέζεμαν τοῦ ἀπήντησε μὲ ἓνα ὅτι-
 χο τοῦ Σαίξπηρ:

— Τὸ πᾶν εἶναι νὰ ρίψωμεν τὴν ἄγκυραν
 εἰς ἀρκετὸν βάθος.

Καὶ ὁ κ. Μπριάν τοῦ ἀπαντᾷ.

— Μάλιστα, ἀλλὰ οἱ ἤρωες τοῦ Σαίξπηρ,
 δὲν ἔχουν εἰρήνη.

στών άχανή αυτόν ούρανό και σ' αυτή τή γή, που ύπέσχετο τό φωμί και τήν άνάπαυση, στους ανθρώπους αυτούς που καλλιεργούσαν τήν γή, που θά έκανε δικούς του, όπως έκαμε δικούς του τους θεακοτού άνδρες που τον άκολουθούσαν σιωπηλοί. Καί έπαυσε τά δάκρυα : έπρεπε να ζήση και να έκτελέση τό καθήκον του».

Στήν Πανωλεθρία ο Φαντέιφ προσπάθησε να ζωγραφίση τήν δραδική ψυχή, αλλά κατώρθωσε κάτι παραπάνω, ζωγράφισε τήν ψυχή γενικώς. Καί αυτός είναι ο λόγος που τό βιβλίο του παραμένει παρ' όλες τις διαμάχες των πολιτικών και των φιλολογικών σχολών, ένα έξοχο βιβλίο.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Αγαπητά «Ελληνικά Γράμματα

Έδω και κάμποσα χρόνια κάποιος νομάρχης στην Άρτα φρόντισε να στηθή μία άναμνηστική πλάκα στο σπίτι (!) που πέθανε ο Κώστας Κρυστάλλης και να παριστλή τό μνήμα του που ήταν άγνωστο στο πολύ κοινό τής πόλεως. Τελευταίως ο Κώστας Καροφύλλας ο φιλολογικό προσωπικό ύποστηρίζει πως είναι αδύνατον ο Ήπειρώτης βάρδος να πέθανε σε μία άποθήκη γεμάτη άκαθάρσιες, έντελώς άκατάλληλη, και τοτό γιατί ήτο αδύνατον να μίν είχε έκδηλωθεί τό ένστικτον τής φιλοξενίας των Άρτινων. Όταν ο κ. Μαραγκόπουλος έστησε τήν άναμνηστική πλάκα, όλοι οι φίλοι του Κρυστάλλη διαμαρτυρήθηκαν, γράφηκαν μερικά άρθρα στις έντόπιες έφημερίδες ότι ο τραγουδιστής του Χωριού των τετραστών δεν πέθανε εκεί, μα άκριθώς στο χαμόσπιτο τό μεταξύ των Φωτοπούλου - Κομπορόζου, όπου τον είχε τοποθετήσει τό ενδιαφέρον των συμπατριωτών του, αλλά τίποτε δυστυχώς. Η πλάκα μένει εκεί σε μία άποθήκη άναεστατή, πλακόστρωτη, χωρίς παράθρα, άνοιχτή προς τό έπισθεν μέρος. Τώρα με τά αποκαλυπτήρια τής προτομής τό ποιητού νομίζομεν ότι οι φίλοι του Κρυστάλλη έχουν καθήκον να φροντίσουν να αποκαταστήσουν τά πράγματα, έξεταζοντας καλύτερα και ζητώντας τή γνώμη αθθεντιών ως του κ. Γ. Καράλμπους, Γυμνασιάρχου, που είναι ένας άπ' τους πραγματικούς ζώντας φίλους του ποιητή και ο μόνος που τον συνόδευσε μέχρι τής τελευταίας του κατοικίας. Καί αυτά όλα χάριν τής αληθείας για να μίν αφήνομε τήν έντύπωση ότι όλα στον τόπο μας γίνονται επιπόλαια.

Δ. Ν. ΓΑΛΑΝΗΣ.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Μετά τους τόσους θησαυρούς του Μεσολογγίου έκάρησαν εις τό Ναύπλιον και τά άρχεία του Καποδιστρίου. Τά άρχεία αυτά έστεγάζοντο εις τό άνάκτορον του Καποδιστρίου, τό όποιον έχρησιμοποίητο ως νομαρχία. Πολλοί αντιπρόσωποι των γραμμάτων και των τεχνών πρόκειται να υποβάλουν υπόμνημα διά του όποιου θά ζητούν έπως όλα τά πάσης φύσεως Ιστορικά κειμήλια μεταφερθούν εις τά μουσεια. Ο κ. Βενιζέλος απέστειλε προς τον καθηγητή κ. Γ. Ματθαίουπουλον, πρόεδρον

της Επιτροπής διά τήν άνέργσειν του άνδριάντος του Καποδιστρίου, δραχ. 5.000 ως προσωπικήν του εισφοράν.

Εις τό τελευταίον τεύχος τής «Ν. Έτίας» ο κ. Ξενοπούλος μεταφορτάζει μετά του κ. Παπαντωνίου διά μίαν φανταστικήν κατατρόπωσην τής κριτικής.

Οι γλωσσες των φυλάρων λέγουν πολλά διά τό μικρόν άρθρίδιον του κ. Ξενοπούλου.

Πρό παντός δέν τους διαφεύγει ότι ο κ. Ξενοπούλος έχει να παρουσιάση δύο νέα έργα.

Μερικά μέλη τής εταιρείας των Θεατρικών Συγγραφέων έρριψαν τήν ιδέα τής έκδόσεως θεατρικού περιοδικού.

Η ιδέα όμως προσκρούει σ' ένα βασικό σκόπελο. Η εταιρεία είναι σωματείο Έπιχειρηματικό και δέν μπορεί να έκδώση ένα όργανο που με τή κριτική θά ζημιώση τά συμφέροντα των περισσότερων μελών τής.

Αν πάλι ή κριτική αυτή τά έβρισκε όλα καλά τότε τί λόγο θά είχε αυτό τό περιοδικό και ποιός θά τό έπίστεινε.

Μερικοί ύπεστήριξαν τήν ιδέα να δημοσιεύη τά σκηνοθετικά ζητήματα και άλλα ούδέτερα.

Και αυτά όμως δε θά μπορούν ν' αποβάλουν κάθε είδος κριτικής άφ' ενός, άφ' έτέρου δε έδω δέν ύπάρχει τόση κίνηση ώστε να μπορέση να συντηρηθή ένα περιοδικό τόσο ειδικό.

Ο ποιητής Άγγελος Σικελιανός έδημοσίευσε στην «Πρωτα» για τό Δελφικό Πανπιστήμιον.

Τά άρθρα αυτά φανερώνουν μία νέα ενδιαφέρουσα όψη τής Δελφικής Προσκλησίας.

Έξεθόδη ο κύκλος των τετραστών του κ. Κωστή Παλαμά καθώς και μία σειρά διηγημάτων του κ. Άχ. Α. Κύρου διευθυντού τής «Έστίας».

Επίσης εκυκλοφόρησεν ή «Πειθαρχία» του κ. Γερασιμου Λύχου.

Πρόκειται περι έδομαδιαίας πολιτικής επιθεωρήσεως.

Τό γαλλόφωνον περιοδικόν τής «Αιγύπτου» «Semaine Egyptienne» μεταφράσε και έδημοσίευσε εις τό τελευταίον του φύλλον δλόκληρον τήν συνομιλίαν του κ. Κ. Μπασιτά μετά του Γάλλου μυθιστοριογράφου Ζακ ντε Λακρετέλ.

Από τάς διαφόρους έπαρχίας πληροφορούμεθα ότι μέχρι τής στιγμής κυφοροούνται δεκαοκτώ έν όλην ποικιλία.

Θά καταντήση κατά τάς προβλέψεις των μεμνημένων καθώς νέος ποιητής να έχη και τό περιοδικόν του.

Γνωστός Ακαδημαϊκός έρωτηθείς αν πρόκειται να εκλεγή μέλος τής Ακαδημίας ο κ. Ζαχαρίας Παπαντωνίου έδήλωσεν «ότι ή Ακαδημία δέν μπορεί να στεγάση όλους τους χρονογράφους. Ο κ. Νιρβάνας άρκει».

Παρομοίως φαίνεται δηλώσεις όσφράνθη ο κ. Παπαντωνίου και ένφρηνίσθη εις τό θεάτρον.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Β. Ίωαννίδην, (Λίμνα Βαθέος) : Η «Λυγρή» θά δημοσιευθή. Ήλιαν Τσαγκαρούλιαν : Ακόμα δέν είδαμε καμιά βελτίωση τέτοια στή δουλειά σας που να τήν κάνη δημοσιεύσιμη. Πέτρον Βαχάλαν : Σεις έχετε καλύτερα πράγματα. Γιατί ν' άδι-

κηθίτε με αυτό τό τετράστιχο. Παύλον Κριναίον : Δέν έχετε δικιο. Θά ήθελε ότι θά ίκανοποιηθήτε και σεις. Γ. Ν. Καλαματιανόν : Τό «Μιά μέρα καρτερούσαμε» και τό «Όρες άγίας» δέν τά δημοσιεύομε γιατί ξερούμε πως με λίγη δουλειά θά δώσετε πολύ καλύτερα πράγματα. Αντιγόνη Οικονομίδη : Η «Κωμωδία» και ή «Τραγωδία» μετριώτατα δέν θά δημοσιευθούν. Βραδυνόν : Θά δημοσιευθούν τά πέντε τετράστιχα περιμένομε όνομα. Μ. Α. Κυριακίδην : Τό τραγούδι δέν έχει χαθεί αλλά περιμένει τήν σειρά του. Νίνα Π. : Ήμπορούμε να δημοσιεύομε ό,τι δήποτε με άρχικόν ή διεύθυνσις όμως πρέπει να ξέρη τους συνεργάτας τής. Παρακαλούμε γράψτε μας. Πάνον Δόνην : Μάλλον άτεχο και πρόχειρο. Προσέξτε περισσότερο. Ίωάννην Κανάκη (Σέρρες). Μετά τήν δήλωση για τον πρώτο διαγωνισμό δέν έγινε καμιά άλλη. Συνεπώς δέν πρέπει να στείλετε άκόμη, αλλά όταν προκηρυχθή νέος διαγωνισμός. Χρήστον Μηλιαράκη (Ένταύθα) Δέν έχετε δικιο να παραπονήσθε. Μα άληθινή συμπάθεια είδαμε και τά πρώτα σας τραγούδια και τό σημερινό. Αν σας έσημιώσαμε ψευδία ή αν σας είπαμε ειλικρινώς τή γνώμη μας αυτό πρέπει μάλλον να σας ευχαριστή. Α. χ. τό «Σπαμένο βάζο» ένψ είναι καλό ως ιδέα κι ένψ έχει έδω και καί καλούς στίχους, σε μερικά του σημεία ύστερα φοβερά. Τό τελευταίο ιδίως τετράστιχο τά χαλά κυριολεκτικώς. Δύο που έλαβαν μέρος στο διαγωνισμό τής Νέας Έστίας. Τό ενδιαφέρον μας για τά θεατρικά μας ζητήματα δέν μπορεί να μας ώθήση ως τό σημείο ν' ανακατευομε στα interna corporis τής «Νέας Έστίας». Ο κ. Ξενοπούλος για ν' αναβλή τήν έκδοση των αποτελεσμάτων του δραματικού διαγωνισμού του περιοδικού του θά έχη τους λόγους του και φανταζόμεθα ότι αυτοί οι λόγοι θά είναι σοφοί. Λυπούμεθα που δέν μπορούμε να δημοσιεύομεν τό κείμενο τής επιστολής που έστειλατε στή «Ν. Έστία». Ίστερα αν πράγματι άγάπη προς τήν τέχνη σας ώθει προς τή συγγραφή και πόθος προς τήν αλήθεια, γιατί δέν πηγαίνετε άπευθείας να έξηγηθήτε με τον κ. Ξενοπούλο, αλλά τό ζητάτε αυτό διά των «Ελληνικών Γραμμάτων»;

Τ. Μανροκέφαλον (Ατίτσις) : Αττικής : Έχετε σημειώσει σημαντικές προόδους. Πρώτα πρώτα ή γλώσσα σας είναι καλή δουλεμένη και πλούσια. Έκείνο που πρέπει να προσέξτε κάπως είναι οι άνθρωποι σας και ό μύθος. Σ' αυτά κάπως σκοντάφτετε, αλλά σώζει τό ύψος τό λογοτεχνικό. Κι' ο «Χτικισμένος» και «Τό στερνό βλαστάρι ο Θόδωρος», θά δημοσιευθούν. Π. Ναούπουλον. Η «Ζωίτσα» είναι ένα σχεδίασμα κάπως άδοδευτο. Πάρετέ το ως ύλικό και καμτέτε τό διήγημα. Όπως είναι δέν μπορεί να δημοσιευθή. Μιχ. Πέτρο : Ο «Φιλοπόιμνη» μετριώτατο πράγμα. Θέλει δουλειά και στή γλώσσα και στή μορφή τήν αρχιτεκτονική. Η γλώσσα σας πλαδαρή, άπειθάρχητη. Προσέξτε. Δέν σας λείπουν κάποια χαρίσματα άρκει να μοχθήσετε για να βρήςτε τό δρόμο σας. Τ. Βενισιώτην. Τό «Φονηάς για τήν άγαπή της» πολύ μέτρια και στο ύψος σας έχετε έπιρρασθή δουλικά σχεδόν από τό ύψος κάποιου συνεργάτη μας. Α. Γυιάλαν : Τά τραγούδια σας πολύ κοινοτυπικά. Κάνετε πό φροντισμένη δουλειά αν θέλετε να δημοσιεύεται. Β. Λαμπρολέσιον : Τά «Ελεγεία» σας πολύ φτωχά σε νοήματα και άτεχνα στή μορφή. Μάμον (Καρπενήσι) : Άφοι κατά τον τελευταίον στίχον του ποιήματός σας, είσθε τής χαράς

άπόλυτος μονάρχης, ος συνιστούμε στηριζόμενος στις άνέσεις τής ζήλευτης αυτής θέσεως, να προσέχετε περισσότερο τό στίχο σας που έχει άνωμαλίες άρκετές και φτώχεια περιεχομένου άσυμβέβαστη με τήν ιδιότητα του μονάρχου τής χαράς. Τάκην Κώσταν. . . : Η Φώτω τ' Αργύρη είναι ένα προχειρογραμμένο ήθογραφικό άφήγημα χωρίς ενδιαφέρον τεχνικόν ή άλλο. Π. Σμυρνιόν : Τό κομμάτι που μας έστειλατε προδίδει βέβαια άνθρωπο που σκέπτεται. Τό κομμάτι όμως αυτό καθ' έαυτό είναι μάλλον πράγμα φτιαγμένο κι' όχι πηγαίο δημιούργημα. Έγκεφαλικά άκόμα βλέπετε εκείνα τά πράγματα που πρέπει ν' ανακαλύψετε βαθίζοντας τό δρόμο τής καρδιάς. Α. Μακρόπουλον. Καί ή δεύτερα διάθωση δέν έβελτίωσε τά πράγματα. Δουλέψτε και μη βιασθήτε να δημοσιεύσετε. Γιώργον Γολάσην (Σέρρες) : Στο μυαλό σας δέν έχει άκόμη ξεκαθαρίσει ή ζωή. Τά πράγματα είναι μπροσμενά και στο διήγημά σας περισσότερο φαίνονται οι άτομικές σας άποκλίσεις παρά ή παρατήρηση και ή πείρα. Όσο για τό τεχνικό μέρος εκεί σκοντάφτετε μέν, δέν ή άργήσετε όμως να βρήςτε τό δρόμο. Πασχίστε όμως να ξεχωρήσετε τήν άτομική σας αισθηματολογία να τήν αποδιώξετε, γιατί βαρύνει τή δουλειά σας. Ν. Στ. Πέτρο. Μαρκ. : Δευτέρα, προσεκτικώτερα άνάγνωσας του διηγήματος «Τό Στοιχείο του Φώκη» μας έπεισε ότι μάλλον δέν πρέπει να δημοσιευθή. Συνεπώς στείλετε κάτι καλύτερο. Τ. Αθανασιάδη. Οι «Καλοκαιριάτικοι διαβόλοι ύστερον από τά προηγούμενα. Κάτι που κάλλιστα θά τό λέγατε σε μισή σελίδα τό λέτε σε τρεις και τά πάρα κάτω λίγο τραβηγμένα με τό ζόρι. Δέν έχει κανένα λόγο να δημοσιευθή αυτό τό διήγημα. Α. Αλεξίου : Άτυχώς και τά δυο τραγούδια σας δέν έκρίθησαν δημοσιεύσιμα. Γιάννην Αιμηλιώτην (Ίωάννινα) : Οι «Δυο άγάπες» σας έχουν τά χαρίσματα τους αλλά και τά ψεγάδια τους. Έκεί που ύστερον ιδίως είναι στή μορφή. Έχετε άσχημα διαίρεσει τό μύθο σας και κάνετε πολύ φιλολογία στα περιγραφικά σημεία. Αν και δέν θά δημοσιευθή, τό κομμάτι αυτό μας κάνει να έλπίζομε πως κάποτε θά γράψετε πράγματα αξιόλογα. Σπύρον Δυκούσην : Η «Γποφήφια» είναι ένα κομμάτι με κάποια χαρίσματα. Αν είχατε προσέξει να συλλάβετε καλύτερα τον τύπο και να τον μεταδώσετε, σίγουρα θά είχατε γράψει ένα καλό διήγημα. Άτυχώς παρ' όλα τά χαρίσματά του δέν έκρίθη δημοσιεύσιμο ; Επίσης αν ποτέ ξαναστείλετε τίποτε μίν γράψετε και από τις δυο μεριές του χαρτιού. Β. Ρ. : Τό έπεισόδιο τής ζωής σας δέν κατώρθωσε να πάρη τή γενικότητα που χαρίζε σε κάτι τέτοια ή τέχνη. Έχετε κάμει μία ξερήν αφήγησιν άτομικών περιστατικών που δέν ενδιαφέρουν κανέναν άπολύτως. Ι. Μ. Τερζόπουλον : Τά ποιήματά σας θά δημοσιευθούν με τήν σειράν των. Α. Στάην. «Τό Καινούργιο Φεγγαράκι θά δημοσιευθή. Αλέκον Φωτεινόν. Τό γομάρι ο Μάρκος», αν έξαίρεση κανείς κάποιες ρεαλιστικές αποδόσεις είναι δημοσιεύσιμο. Θά δημοσιευθή άργότερα. Α. Γκιτισόπουλον. Ο ποιητής που παρουσιάζεται κάτι έχει βέβαια. Θά επιθυμούσαμε όμως τό παρουσίασμα αυτό να είχε χαρακτήρα περισσότερο άντικειμενικό, να είναι ίσως πιο φύχραμο και πιο πληροφορημένο σχετικά με τή ζωή του και τή δράση του. Έτσι είναι πολύ φτωχό και δέν μπορεί να δημοσιευθή.

“ΠΟΛΥΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ,”

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΠΟΛΥΧΡΩΜΙΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΓΕΡ 29 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΑΧΑΡΝΩΝ 244

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

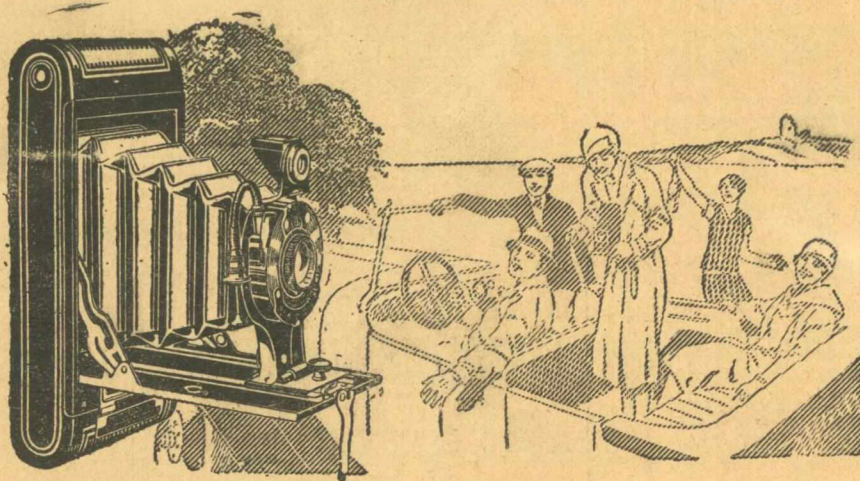
Κεφάλαια Μετοχικά και Άποθεματικά Δρ. 1.193.000.000.

Καταθέσεις (τῆ 30ῆ Ἰουνίου 1929) » 6.250.000.000.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 83 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΑΚΤΟΡΙΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 51 MAIDEN LANE ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Η Έθνική Τράπεζα τής Ελλάδος έκτελει πάσης φύσεως τραπεζικάς εργασίας εις τό έσωτερικόν και τό έξωτερικόν υπό έξαιρετικώς συμφέροντας όρους.

Δέχεται δε καταθέσεις εις πρώτην ζήτησιν, επί προθεσμία και ταμειυτηρίου εις δραγμας και ξένα νομίσματα με λίαν εύνοϊκά έπιτόκια.

*Μὴν κάνετε εἰς ἐκδρομὲς μὲ τ' αὐτοκίνητο
χωρὶς ἓνα*

KODAK

*Ἔχει μιὰ μνήμη ἀγάνθαστη βωντανή, σοῦ
δὲν ξεχνάει τίποτε, καὶ ἀργότερα, ὅσοτεδή-
ποτε δεγήσετε, στὸ σῶτι σας, δὲ μωρόεσετε
νὰ βαναβήσετε τὰ ταβείδια σας, τὶς ἐκδρομὲς
σας, κυττάβοντας τὶς φωτογραφίεσ σοῦ σή-
ρατε μὲ ἓνα*

KODAK